

Sygn. akt **I ACa 421/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Mariola Głowacka

Protokolant st. sekretarz sąd. Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2023 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. H. i J. H.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 17 grudnia 2021 r. sygn. akt IC 567/20

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.050 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mariola Głowacka

do systemu wprowadziła st. sekr. sąd. Sylwia Woźniak

--	--	--

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

Sygn. akt I ACa 421/22

UZASADNIENIE

Powodowie M. H. i J. H. pozwem wniesionym w dniu 4 maja 2020r. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów łącznie do ich majątku wspólnego objętego wspólnością małżeńską kwot 21.851,22 zł oraz 35.619,81 (...) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyżej wymienionych kwot liczonymi

od dnia 29 lutego 2020r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według podwójnej stawki minimalnej kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczone od powyższej kwoty od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz kwoty 34 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew z dnia 2 września 2020r. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w (...) wyrokiem z dnia 17 grudnia 2021r. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 21.851,22 zł oraz kwotę 35.619,81 (...) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 lutego 2020r. do dnia zapłaty, kosztami postępowania obciążył pozwanego i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 6.417 zł w tym kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. (zwany dalej również Bankiem) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Dnia 22 listopada 2013r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy zarejestrował zmianę firmy pozwanego z (...) Bank Spółka Akcyjna na (...) Spółka Akcyjna na podstawie uchwały Nr(...)Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) Bank Spółki Akcyjnej z dnia 11 kwietnia 2013r. Zmiana (...) Banku nie wpływała na prawa i obowiązki (...)wynikające ze stosunków prawnych istniejących przed dniem zarejestrowania zmiany oraz na ważność oraz zakres umocowania wynikający z udzielonych pełnomocnictw.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskiem o udzielenie planów finansowych o numerze (...) z dnia 10 lipca 2006r. powodowie M. H. i J. H. zwrócili się do poprzednika prawnego pozwanego (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. o udzielenie im kredytu w kwocie 530.000 zł przeznaczonego na zakup i budowę nieruchomości na rynku pierwotnym. Wnioskową walutą kredytu był (...) ((...)), a wnioskowany okres kredytu wynosił 30 lat. Kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. W dniu złożenia powyższego wniosku powodowie podpisali również Oświadczenie dla kredytów i pożyczek hipotecznych w treści którego wskazano, iż pracownik (...) Bank Spółki Akcyjnej przedstawił powodom w pierwszej kolejności ofertę kredytu/pożyczki hipotecznej w polskim złotym, natomiast po zapoznania się z tą ofertą powodowie dokonali wyboru oferty kredytu/pożyczki hipotecznej denominowanej w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost miesięcznych rat spłaty kredytu/pożyczki hipotecznej oraz wzrost całego zadłużenia. W treści przedmiotowego oświadczenia wskazano, iż powodowie zostali poinformowani przez pracownika (...) Bank Spółki Akcyjnej o jednoczesnym ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej polegającym na tym, że w wyniku niekorzystnej zmiany stopy procentowej może ulec zwiększeniu comiesięczna rata spłaty kredytu/pożyczki oraz wartość całego zaciągniętego zobowiązania. Powodowie oświadczyli, iż są świadomi ponoszenia obu rodzajów ryzyk związanych z wybranym przez nich produktem kredytowym, jak również, że pracownik (...) Bank Spółki Akcyjnej poinformował ich o kosztach obsługi kredytu w wypadku niekorzystnej zmiany kursu walutowego oraz zmiany stopy procentowej tj. o możliwości wzrostu raty kapitałowo-odsetkowej. Według treści oświadczenia informacje te zostały powodom przedstawione w postaci symulacji wysokości rat kredytu. Po rozpatrzeniu wniosku powodów o udzielenie kredytu Bank wydał pozytywną decyzję kredytową.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 8 sierpnia 2006r. powodowie, jako kredytobiorcy zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (zwanym w umowie (...)) umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) (zwaną dalej również „umową kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r.”). Celem kredytu było budownictwo mieszkaniowe. Kredyt przeznaczony był na: zakup na rynku wtórnym działki gruntu o numerze (...) z rozpoczętą budową domu jednorodzinnego, znajdującej się w miejscowości Z. przy ul. (...) oraz dokończenie budowy wyżej wymienionego domu jednorodzinnego na przedmiotowej działce (§ 1 ust. 1 i 1A umowy kredytu). Kredyt został udzielony w złotych polskich, w kwocie 530.000 zł przy jednoczesnej waloryzacji jego wartości do waluty obcej - franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 2 i 3 umowy kredytu). W § 1 ust. 3A umowy kredytu wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 24 lipca 2006r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Bank Spółki Akcyjnej wynosi 216.344,19 (...), przy czym kwota ta ma charakter informacyjny

i nie stanowi zobowiązania (...). Wskazano, że wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w tym punkcie. Umowa przewidywała 360-miesięczny okres kredytowania tj. od dnia 8 sierpnia 2006r. do dnia 15 sierpnia 2036r. (§ 1 ust. 4 umowy kredytu). Kredit miał zostać wypłacony w dwóch transzach (§ 5 ust. 2 umowy kredytu). Kwota kredytu miała być spłacana w równych ratach kapitałowo-odsetkowych z terminem spłaty przypadającym na 15 dzień każdego miesiąca (§ 1 ust. 5 i 6 umowy kredytu). Spłata kapitału wraz z odsetkami w miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych następować miała w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat (sporządzonym w (...)), stanowiącym załącznik nr 1 i integralną część umowy kredytu (§ 11 ust. 1 i 2 umowy kredytu). W § 11 ust. 5 umowy kredytu ustalono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane będą w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Bank Spółki Akcyjnej obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. W § 10 ust. 1 - 6 umowy kredytu uregulowano szczegółowe zasady dotyczące oprocentowania kredytu, a w § 3 ust. 1 - 7 prawne zabezpieczenia spłaty kredytu. W § 30 umowy kredytu zostało zawarte oświadczenie kredytobiorców o tym, że zostali oni dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptują. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi, iż z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Do zawartej przez powodów umowy kredytu zastosowanie znajdował również wzorzec umowy w postaci Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach MultiPlanów (zwany dalej również „Regulaminem kredytu”), który stanowił jej integralną część. Zgodnie z § 24 ust. 2 Regulaminu kredytu wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty była określona w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana była w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Bank Spółki Akcyjnej na dzień spłaty. Stosownie do § 24 ust. 3 Regulaminu kredytu wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych ulegała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Bank Spółki Akcyjnej na dzień spłaty. Zawarta przez strony umowa kredytu podlegała następnie zmianom w drodze trzech kolejnych aneksów. Aneks nr (...) zawartym w dniu 9 września 2008r. dokonano m.in. podwyższenia kwoty kredytu o kwotę 196.350 zł tj. do kwoty 726.350 zł. Aneks nr (...) zawartym w dniu 27 listopada 2008r. dokonano zmian w zakresie uregulowanych w § 10 umowy kredytu zasad dotyczących oprocentowania kredytu. Aneks zawartym w dniu 6 lutego 2012r. dokonano zmian w zakresie zasad spłaty kredytu przewidując możliwość dokonywania przez kredytobiorcę zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) waloryzowanego kursem (...) ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy. Spłata kredytu w walucie waloryzacji możliwa była z rachunku walutowego prowadzonego przez (...) w walucie waloryzacji kredytu. W treści powyższego aneksu przewidziano, iż spłata kredytu może następować z rachunku prowadzonego w (...) lub z rachunku prowadzonego w (...) według dyspozycji kredytobiorcy. Na dzień zawarcia przedmiotowego aneksu kredytobiorca wybrał spłatę kredytu w walucie waloryzacji kredytu tj. w (...). W treści powyższego aneksu przewidziano jednocześnie, iż w przypadku, gdy kredytobiorca złoży dyspozycję spłaty kredytu w walucie waloryzacji, strony przyjmują jako obowiązujące zasady spłaty szczegółowo wskazane w § 4 pkt 1 – 10 aneksu w tym:

- 1) w całym okresie obowiązywania umowy począwszy od dnia dokonania zmiany waluty spłaty, spłata kredytu miała być dokonywana bezpośrednio w walucie waloryzacji kredytu tj. w (...) bez przeliczania wysokości raty na złote,
- 2) od dnia zmiany waluty spłaty raty odsetkowe oraz raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w walucie waloryzacji kredytu tj. w (...),
- 3) spłata kredytu następować miała na podstawie nieodwołalnego, do chwili całkowitej spłaty zadłużenia wynikającego z umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku walutowego prowadzonego w (...) w (...) wskazanego przez kredytobiorcę jako rachunek, który ma być obciążony tytułem spłaty kredytu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w wykonaniu umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. powodowie złożyli stosowne oświadczenia oraz ustanowili prawne zabezpieczenia spłaty kredytu. Kredyt został uruchomiony w trzech następujących transzach:

- w dniu 16 sierpnia 2006r. w kwocie 400.000 zł,
- w dniu 19 października 2006r. w kwocie 130.000 zł,
- w dniu 18 grudnia 2008r. w kwocie 95.839,83 (...).

W wykonaniu umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. Bank pobrał również następujące składki z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego:

- w dniu 16 sierpnia 2006r. w kwocie 2.590 zł,
- w dniu 17 września 2008r. w kwocie 292,25 zł,
- w dniu 31 sierpnia 2009r. w kwocie 1.866,90 zł.

Od momentu uruchomienia kredytu powodowie wywiązują się z obowiązku terminowej spłaty rat kapitałowo-odsetkowych. Początkowo powodowie dokonywali spłaty kolejnych rat kredytu w złotych, a następnie również w (...). W okresie od dnia uruchomienia umowy kredytu do dnia 28 stycznia 2020r. powodowie uiścili łącznie na rzecz Banku tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych kredytu kwoty 177.521,13 zł oraz 94.396,57 (...)

Sąd Okręgowy ustalił, że powód M. H. ma 50 lat i z wykształcenia jest magistrem turystyki i rekreacji. Powódka J. H. ma 47 lat i z wykształcenia jest filologiem języka duńskiego. Powodowie pozostają małżeństwem. Oboje nie posiadają specjalistycznej wiedzy z dziedziny finansów i bankowości. Intencją powodów było zaciągnięcie kredytu w złotych, w kwocie 530.000 zł, albowiem w takiej walucie finansowany był zakup i wykończenie nieruchomości. W odpowiedzi na prośbę powodów pracownik (...) przedstawił im wyłącznie ofertę kredytu powiązanego z walutą obcą - frankiem szwajcarskim. Zapewniał jednocześnie powodów o stabilności franka szwajcarskiego jako waluty. Pracownik (...) nie udzielił powodom wyczerpujących informacji w przedmiocie zawieranej umowy. W szczególności nie przedstawił im zasad działania mechanizmu indeksacji kwoty kredytu i waloryzacji rat kapitałowo-odsetkowych kredytu. Przekazane powodom informacje ograniczały się do wskazania, że w ramach uruchomienia kredytu otrzymają oni środki w złotych, jak również raty kredytu spłacane będą w złotych. Pracownik (...) nie tłumaczył powodom na czym polega udział waluty obcej w mechanizmie działania umowy, w tym przede wszystkim na czym polega zależność pomiędzy wysokością kursu franka szwajcarskiego publikowanego w wewnętrznej tabeli Banku a wysokością rat kredytu i salda zadłużenia. Powodom nie zostały przedstawione ani wyjaśnione pojęcia indeksacji, denominacji oraz spreadu walutowego. Powodowie nie mieli możliwości negocjacji żadnych warunków umowy kredytu przed jej zawarciem, ani nie mieli wpływu na związane z przedmiotową umową, przygotowane przez Bank dokumenty. Otrzymali do podpisu gotowy, przedłożony przez pracownika Banku, formularz umowy. Pracownik (...) nie analizował z powodami poszczególnych zapisów umowy. Podobnie wszystkie inne oświadczenia podpisane przez powodów jako kredytobiorców stanowiły gotowe formularze - wzorce przygotowane przez Bank, bez omówienia ich treści. Zawierając umowę kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. powodowie nie posiadali świadomości w zakresie faktycznego ryzyka wiążącego się z wahaniami kursu franka szwajcarskiego i ich wpływem na wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych kredytu. Pracownik Banku nie wytłumaczył powodom skali potencjalnego ryzyka, jak również sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych w wewnętrznej tabeli kursowej (...). Nie przedstawił również powodom symulacji obrazującej możliwe wahania tego kursu w okresie obowiązywania umowy kredytu. Wskazał jedynie na możliwość występowania minimalnych wahań kursu (...) w okresie obowiązywania umowy kredytu. Zawarcie umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. nie miało związku z prowadzeniem przez powodów działalności gospodarczej. Pismem z dnia 19 lutego 2020r. powodowie:

- wezwali pozwanego do zapłaty na ich rzecz w nieprzekraczalnym terminie 3 dni od otrzymania pisma kwoty 22.320,19 zł oraz 35.619,81 (...) tytułem różnicy pomiędzy sumą rat kapitałowo-odsetkowych pobranych z tytułu zawartej z Bankiem umowy kredytu spłaconych przez kredytobiorców w okresie od daty 15 marca 2010r. do dnia 16 stycznia 2020r., a sumą rat kapitałowo-odsetkowych, które były należne Bankowi w braku indeksacji kredytu kursem franka szwajcarskiego (w rzeczywistości kredyt został udzielony i winien być spłacany wyłącznie w złotym polskim - (...)),

- sprzeciwili się pobieraniu dalszych rat z tytułu umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. z uwagi na fakt, iż kredytobiorcy na dzień sporządzenia pisma posiadali daleko idącą nadpłatę z tytułu przedmiotowej umowy kredytu wynikającą ze stosowanej przez Bank niedozwolonej indeksacji rat kredytu arbitralnym kursem (...) podczas, gdy kredyt winien być wyrażony wyłącznie w złotym polskim,

- wezwali pozwanego do odpowiedniego skorygowania w dół salda kredytu i uznania, że jest ono wyrażone w złotych polskich przy uwzględnieniu faktu, że kredyt od początku został udzielony w (...) i to w terminie 3 dni od dnia otrzymania pisma,

- wezwali pozwanego do przesłania nowego, aktualnego harmonogramu spłaty kredytu uwzględniającego prawidłową wysokość salda kredytu wyrażoną w PLN i to w terminie 3 dni od dnia otrzymania pisma.

Powyższe pismo zostało przez pozwanego odebrane w dniu 25 lutego 2020r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zebranych w aktach sprawy dokumentów oraz przesłuchania powodów. Zgodnie z treścią art. 244 § 1 k.p.c. za dokumenty urzędowe należy traktować takie, które sporządzone są w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania i stanowią one dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Na zasadzie art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód jedynie tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Znajdujące się w aktach sprawy dokumenty nie były kwestionowane przez strony i nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, nie budzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę, materiał dowodowy.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że pominął przy ustalaniu stanu faktycznego niniejszej sprawy przedłożony przez pozwanego materiał dowodowy w postaci opinii, ocen i publikacji ekonomiczno-prawnych uznając, że przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiłoby naruszenie przepisu art. 278 § 1 k.p.c. dotyczącego przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Dokumenty te bezsprzecznie stanowią wyraz wiedzy specjalistycznej ich autorów i noszą pozór opinii biegłych sądowych, jednakże z uwagi na ich powstanie poza niniejszym procesem nie podlegają one rygorom właściwym dla opinii biegłych, w konsekwencji czego stanowić mogły jedynie wyraz poglądów wzmacniających argumentację strony. Sąd Okręgowy uznał, że zeznania świadka M. P. okazały się nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Świadek nie uczestniczył w zawieraniu spornej umowy kredytu, w związku z czym nie był w stanie przytoczyć okoliczności faktycznych z tym związanych. Jego relacje w zakresie obowiązujących w (...) procedur w zakresie oferowania i zawierania umów kredytów powiązanych z walutą obcą pozostawały zatem abstrakcyjne wobec stanu faktycznego niniejszej sprawy. W konsekwencji nie sposób było poczynić na ich podstawie istotnych dla rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych. Zdaniem Sądu pierwszej instancji zeznania powodów zasługiwały w całości na wiarę, bowiem były spontaniczne, logiczne i wewnętrznie spójne, a nadto korespondowały z zebranymi w sprawie dokumentami. Były też prawdopodobne w świetle zasad doświadczenia życiowego. Pomimo, że powodowie byli niewątpliwie zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem procesu, zeznawali w sposób obiektywny. W ocenie Sądu brak było podstaw, aby zakwestionować te zeznania w jakimkolwiek zakresie. Sąd Okręgowy na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. D.. Dowód ten pozostawał nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sprawy, a jego przeprowadzenie spowodowałoby jedynie nieuzasadnioną zwłokę w jej rozpoznaniu. Zawnioskowany świadek nie brał bowiem udziału w zawieraniu spornej umowy z powodami. W konsekwencji nie posiadał wiedzy w zakresie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a

jego zeznania miałyby jedynie charakter abstrakcyjny. Opierając się na tożsamej podstawie prawnej Sąd pierwszej instancji pominął wnioski obu stron o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego. Wnioskowany przez obie strony dowód z opinii biegłego sądowego byłby w realiach niniejszej sprawy dowodem nieistotnym z uwagi na uwzględnienie przez Sąd najdalej idącego zarzutu powodów dotyczącego nieważności umowy kredytu, jak również brak sporu co do wysokości wpłat uiszczonych przez powodów na rzecz pozwanego w wykonaniu umowy kredytu w okresie dochodzonym pozwem.

Sąd Okręgowy w tak ustalonym stanie faktycznym i po ocenie przeprowadzonych dowodów uznał, że powództwo w zakresie żądania głównego zapłaty zasługiwało na uwzględnienie. W konsekwencji brak było podstaw do rozpoznania żądania ewentualnego pozwu.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w niniejszej sprawie w ramach żądania głównego pozwu powodowie domagali się zasądzenia na ich rzecz 21.851,22 zł oraz 35.619,81 (...) wraz z należnościami odsetkowymi. Zasadność swojego roszczenia uzasadniali nieważnością umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. i związany z tym obowiązek pozwanego zwrotu na rzecz powodów spełnionych przez nich, w wykonaniu umowy, świadczeń nienależnych. Pozwany argumentował natomiast za niezasadnością żądania pozwu wskazując, iż łącząca strony umowa jest prawnie ważna. Faktem bezspornym między stronami pozostawało jedynie to, że powodowie: M. H. i J. H. zawarli w dniu 8 sierpnia 2006r. z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...), zmienioną następnie kolejnymi aneksami, na podstawie której to umowy Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 726.350 zł indeksowanego kursem (...) na warunkach określonych w umowie kredytu. W ocenie Sądu w tej sytuacji niezbędnym było zbadanie postanowień łączącej powodów i pozwanego Bank umowy kredytu w celu ustalenia ich zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i czy były one dla stron wiążące, co warunkowało zasadność żądania zapłaty, na czym oparto żądania pozwu.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że umowa kredytu w której jedną ze stron jest bank, a więc - jak wskazuje się w przepisie art. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (Dz. U. 1997 Nr 140 poz. 939 ze zm. zwanej dalej również „Prawem bankowym”) – osoba prawna utworzona zgodnie z przepisami ustaw, działająca na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym, podlega szczególnemu reżimowi prawnemu. Zgodnie z art. 69 § 1 tejże ustawy przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,

10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (art. 69 ust. 2 Prawa bankowego).

Z powyższego wynika, iż elementem przedmiotowo istotnym umowy kredytu jest istniejący po stronie banku obowiązek oddania do dyspozycji kredytobiorcy precyzyjnie określonej kwoty. Cytowane regulacje wskazują więc, iż między kwotą i walutą kredytu, kwotą środków pieniężnych oddanych przez bank do dyspozycji kredytobiorcy oraz kwotą do której zwrotu bankowi wraz z odsetkami kredytobiorca jest zobowiązany, winna zachodzić tożsamość. W przeciwnym wypadku nie sposób więc mówić o ważnej umowie kredytu.

Dla oceny prawnej ważności zawartej między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego w dniu 8 sierpnia 2006r. umowy kredytu kluczowe jest więc zweryfikowanie jej pod kątem spełniania wymogów określonych w wyżej przywołanym przepisie Prawa bankowego. Należy mieć przy tym na względzie fakt, iż w obecnym kształcie przepis art. 69 Prawa bankowego przewiduje w ustępie 3 możliwość zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej, co wskazuje na akceptację ze strony ustawodawcy dla zawierania takich umów, a umowy takie w obrocie prawnym rzeczywiście funkcjonują, jednakże nie należy zapominać, iż od profesjonalisty, jakim jest podmiot bankowy, należy wymagać, aby formułował on zawierane z konsumentami umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej w sposób zgodny z wymogami wynikającymi z art. 69 Prawa bankowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 stycznia 2018r. sygn. akt I ACa 674/17). Sąd Okręgowy wskazał, że będące przedmiotem sporu w niniejszej sprawie postanowienia umowy przewidywały, że kredyt miał zostać udzielony w złotych polskich, w kwocie 530.000 zł (a docelowo 726.350 zł), przy jednoczesnej waloryzacji jego wartości do waluty obcej – (...) Dalej w § 11 ust. 5 umowy kredytu wskazano, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane będą w złotych, po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku Spółka Akcyjna obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. Zawarta przez powodów z poprzednikiem prawnym pozwanego umowa kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. nie określała zatem wprost kwoty, jaką kredytobiorca winien zwrócić (...). Podobne uregulowanie umiejscowione zostało w § 24 ust. 2 Regulaminu kredytu, zgodnie z którym wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty była określona w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana była w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku Spółka Akcyjna na dzień spłaty. Umowa kredytu przewidywała jedynie, iż kwota ta zostanie ustalona w przyszłości, na skutek określonych działań arytmetycznych, przy wykorzystaniu zmiennej w postaci kursu walut (tj. na skutek zastosowania mechanizmu indeksacji walutowej). W ocenie Sądu pierwszej instancji powyższe sprowadza się do konkluzji, iż ze względu na fakt, że walutą w której określono wysokość kapitału oraz walutą w której kredyt wypłacono i w której miał on być przez powodów spłacany był złoty, strony łączyła w rzeczywistości umowa kredytu złotowego. Udzielony przez poprzednika prawnego pozwanego kredyt nie może więc zostać potraktowany jako kredyt walutowy. Przeliczenie zaś kwoty kredytu wyrażonej w (...) na (...) (indeksacja) służyło określeniu wysokości rat kapitałowo-odsetkowych w (...), które następnie dla celów spłaty były przeliczane na PLN według kursu sprzedaży wyżej wymienionej waluty w dniu spłaty.

Sąd pierwszej instancji wskazał jednocześnie, iż - jak już wyżej zaznaczono - przepis art. 69 Prawa bankowego wzbogacony został o regulację odnoszącą się do kredytów indeksowanych oraz denominowanych. Zgodnie bowiem z ustępem 2 pkt 4a tego artykułu w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Regulacja ta wprowadzona została tzw. ustawą antyspreadową tj. ustawą z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2015r. (sygn. akt IV CSK 362/14) dokonany przez ustawodawcę zabieg miał na celu utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad. Wprowadzono narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. Zgodnie z art. 4 wyżej wskazanej nowelizacji Prawa bankowego w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy o której mowa w art. 1, w stosunku do tych

kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

W świetle opisanych regulacji prawnych Sąd Okręgowy uznał, iż umowa zawarta przez strony bezspornie jest umową kredytu. Sąd pierwszej instancji wskazał na wadę zastosowanej w umowie konstrukcji indeksacji, która finalnie doprowadziła do nieważności umowy kredytu.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że do tej pory w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, iż postanowienia przewidujące przeliczenie oddawanej do dyspozycji kwoty kredytu oraz spłacanych rat na inną walutę nie określają głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c., lecz kształtują jedynie dodatkowy mechanizm indeksacyjny (waloryzacyjny) tych świadczeń (odnośnie konstrukcji i dopuszczalności umowy kredytu indeksowanego patrz m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. sygn. akt I CSK 1049/14 i z dnia 19 marca 2015r. sygn. akt IV CSK 362/14). Jednakże dokonana została weryfikacja dotychczasowego stanowiska, gdyż Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 11 grudnia 2019r. wskazał, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu głównego przedmiotu umowy w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę. Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako klauzule ryzyka walutowego), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy -konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu. Tym samym Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie (część postanowienia) stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. sygn. akt V CSK 382/18, z dnia 4 kwietnia 2019r. sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019r. sygn. akt I CSK 242/18, nie publ.).

Sąd pierwszej instancji uznał, że zawarta przez strony umowa kredytu była wadliwa z powodu narzuconego przez Bank sposobu ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych (a w konsekwencji również odsetkowych) stanowiących główne świadczenie powodów jako zobowiązanych z tytułu umowy kredytu. Kluczowym dla wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorców było odwołanie się do kursów franka szwajcarskiego podczas, gdy ani umowa kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. ani - stanowiący jej integralną część - wzorzec w postaci Regulaminu kredytu nie określały zasad ustalania kursów (...) w sposób prawidłowy. Pozostaje bowiem w sprzeczności z naturą stosunku zobowiązaniowego i nie jest dopuszczalne przyznanie jednej tylko ze stron (tutaj Bankowi) możliwości zmiany warunków umowy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1991r. sygn. akt III CZP 15/91, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2014r. sygn. akt IV CSK 597/13). Nie mieści się w granicach swobody umów umowa w której jedna ze stron może dowolnie wpływać na zakres własnego zobowiązania (wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 października 2017r. sygn. akt VI ACa 726/16). W § 11 ust. 5 umowy kredytu przewidziano, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane będą w złotych, po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Bank Spółka Akcyjna obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. Sąd podkreślił, że w treści umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. brak było definicji samej tabeli kursowej (...) Bank Spółka Akcyjna. Wobec powyższego Sąd pierwszej instancji uznał, że takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego naruszało jego istotę poprzez wprowadzenie elementu nadrzędności (...) i podporządkowania kredytobiorcy wobec braku odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów, zakreślających granice swobody pozwanego Banku. Umowa pozostawiała bowiem (...) w istocie pełną swobodę w określeniu kwoty podlegającej zwrotowi.

Dalej Sąd Okręgowy stwierdził, że niezależnie od powyższych rozważań, nawet gdyby przyjąć ważność klauzul umownych określających wysokość kredytu i rat kapitałowo-odsetkowych kredytu i wraz z nimi całej umowy, Sąd podzielił twierdzenia strony powodowej w zakresie abuzywnego charakteru postanowień umownych określających sposoby wyliczenia kwoty kredytu i wysokości poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych. W ocenie Sądu pierwszej instancji treść powyższych klauzul wpłynęła na brak czytelności umowy kredytu pod kątem wysokości

poszczególnych rat oraz salda zadłużenia powodów. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Sąd Okręgowy stwierdził, że w judykaturze podkreślono, iż w myśl dominującego stanowiska, które pozostaje w zgodzie z prawem unijnym, brak związania konsumenta niedozwolonym postanowieniem oznacza, że nie wywołuje ono skutków od samego początku i ex lege, a sąd winien wziąć to pod uwagę z urzędu. Oceny zaś czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonywać należy według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018r. sygn. akt III CZP 29/17). Również zdaniem (...) sąd krajowy obowiązany jest badać abuzywność postanowień umownych z urzędu, a w przypadku, gdy uzna dany warunek za nieuczciwy, nie stosuje go chyba, że konsument się temu sprzeciwi (wyrok (...) z dnia 4 czerwca 2009r. w sprawie P. Z.. przeciwko E. C.(...)). Wyżej przytoczony przepis art. 385¹ § 1 k.c. formułuje więc trzy przesłanki uznania postanowień umownych za abuzywne, którymi są konsumencki charakter umowy (umowa została zawarta z konsumentem), kształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszenie interesów konsumenta przez te postanowienia. Jednocześnie przepis ten wskazuje na dwie sytuacje w których określone postanowienia nie mogą zostać uznane za niedozwolone, a mianowicie jeżeli zostały one indywidualnie uzgodnione z konsumentem bądź jeżeli określają główne świadczenia stron i sformułowane są w sposób jednoznaczny.

Poza sporem pozostawała kwestia, iż powodowie zawarli umowę kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. posiadając status konsumentów. Przeznaczeniem kredytu było bowiem zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych powodów. Umowa kredytu została zawarta bez związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Bank prowadzi natomiast działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Sąd Okręgowy odnosząc się do kwestii indywidualnego uzgodnienia z konsumentem treści określonych postanowień wskazał, iż za nieuzgodnione indywidualnie ustawa uznaje bowiem te postanowienia, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu w szczególności chodzi o postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przeprowadzony w toku niniejszego postępowania dowód z przesłuchania powodów pozwolił na ustalenie, iż powodowie przystąpili jedynie do umowy o zaproponowanej przez Bank treści, nie mając wpływu na kształtowanie zawartości poszczególnych jej postanowień. Powodowie nie otrzymali projektu umowy przed jej zawarciem i mogli zapoznać się z treścią umowy dopiero bezpośrednio przed jej podpisaniem. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż jedynym elementem jaki podlegał indywidualnemu uzgodnieniu była wysokość udzielonego kredytu wyrażona w złotych oraz ilość rat kredytu. Kwestionowane klauzule indeksacyjne nie stanowiły zaś przedmiotu negocjacji między stronami.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z poglądami prezentowanymi w doktrynie prawa prywatnego, pojęcie głównego świadczenia stron w myśl wyżej wskazanego przepisu może być rozumiane w sposób różny. Można je rozumieć jako obejmujące te elementy umowy, które są konieczne do tego, aby umowa ta w ogóle doszła do skutku. Można je rozumieć również inaczej, jako obejmujące elementy typizujące daną umowę jako ukształtowaną w określony sposób w ustawie (K. Osajda (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2019, komentarz do art. 385¹, uwaga 23). K. O. dodaje przy tym, że w judykaturze preferuje się wąskie rozumienie tego pojęcia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2004r. wydanym w sprawie o sygn. akt I CK 635/03 wskazał, iż analizowane pojęcie interpretować należy w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Jednakże przy świadomości różnic doktrynalnych w zakresie pojmowania omawianego pojęcia, najbardziej trafnym wydaje się być stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyroku z dnia 8 listopada 2012r. sygn. akt I CSK 49/12, zgodnie z którym z uwagi na to, że zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c. musi być zawsze ustalany in casu z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy, a to z uwagi na możliwe kontrowersje w jego ustalaniu, w szczególności w braku przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialia negotii. Jednocześnie jak trafnie wskazał (...) w wyroku z dnia 20 września 2017r. wydanym w sprawie C- (...), a także w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014r. wydanym w sprawie C- (...), poprzez umowę kredytową

kredytodawca zobowiązuje się głównie udostępnić kredytobiorcy określoną kwotę pieniężną, zaś kredytobiorca głównie spłacać tę sumę w przewidzianych terminach, zasadniczo z odsetkami. Świadczenia podstawowe tej umowy odnoszą się zatem do kwoty pieniężnej, która musi być określona w stosunku do waluty wypłaty i określonej spłaty. Jak wskazano okoliczność, że kredyt musi zostać spłacony w określonej walucie, nie ma związku z posiłkowym sposobem płatności, lecz związana jest z samym charakterem zobowiązania dłużnika, przez co stanowi podstawowy element umowy kredytowej. Wobec tak przeprowadzonego wyводу jak i aktualnego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 11 grudnia 2019r. sygn. akt V CSK 382/18 Sąd pierwszej instancji uznał, iż klauzule indeksacyjne określają podstawowe świadczenia w ramach umowy kredytu. Nie sposób byłoby bowiem uznać, iż postanowienia te jedynie posiłkowo określają sposób zmiany wysokości świadczenia kredytobiorcy w przyszłości, albowiem wprost to świadczenie określają. Zastosowanie mechanizmu indeksacji tworzy skutek w postaci wyliczenia wysokości podlegającego spłacie, w nieznannej wcześniej wysokości, kapitału. Rezultat przeliczeń odnosi również swój skutek względem odsetek od kapitału kredytu, albowiem te naliczane są od kwoty kapitału wyrażonej we frankach szwajcarskich. Na marginesie Sąd pierwszej instancji wskazał, iż posiłkowy charakter można by nadać jedynie postanowieniom, które regulują wyłącznie sposób przeliczenia kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych, a więc zastosowanie konkretnych kursów walut. To, jaki kurs zostanie zastosowany nie ma bowiem znaczenia przesądzającego dla konstrukcji całej umowy, która pozostaje umową kredytu indeksowanego - stypizowaną w ten sposób dzięki wprowadzeniu do jej treści klauzul indeksacyjnych, bez względu na to, jaki kurs zostanie zastosowany przez bank.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że poddany pod rozagę przepis k.c. wymaga nadto dla uznania klauzul za abuzywne, aby kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 maja 2013r. wydanym w sprawie o sygn. akt VI ACa 1433/12 istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, który w stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się rzetelnym informowaniem ich o uprawnieniach wynikających z umowy, a także nie wykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji. Sąd Okręgowy uznał za sprzeczne z dobrymi obyczajami działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, bądź wywołania błędnego przekonania u konsumenta, przy wykorzystaniu jego niewiedzy lub naiwności. Wskazał przy tym, iż w przedmiotowej sprawie dobrym obyczajem było to, aby pozwany Bank (jego poprzednik prawny) dał kredytobiorcy swoistą pewność i zagwarantował przejrzystość oraz klarowność łączącego go z Bankiem stosunku prawnego. Zarówno umowy kredytowe indeksowane do franka szwajcarskiego jak i znajdujące do nich zastosowanie regulaminy winny być dla konsumentów (klientów banków) w pełni przejrzyste i zrozumiałe. Zawierający umowę kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. powodowie winni mieć jasność co do tego, do spełniania jakich świadczeń są zobowiązani, aby móc w sposób bezproblemowy wyliczyć wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych oraz mieć pełną świadomość co do salda zadłużenia. Tymczasem, jak wynika z zeznań powodów, nie mieli oni takiej świadomości, bowiem nie zostały im rzetelnie przedstawione zasady działania mechanizmu indeksacji walutowej. Pracownik Banku nie uświadomił powodów w jaki sposób ustalany będzie kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej. Uzyskali oni jedynie ogólne informacje w zakresie zawieranej umowy kredytu. W rozmowach z powodami nie skupiono się na kwestiach związanych z faktycznym ryzykiem wiążącym się z tak skonstruowanym kredytem, zapewniając jednocześnie powodów o stabilności franka szwajcarskiego jako waluty.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji pozwany Bank nie sprostął ciężącemu na nim obowiązkowi wykazania, iż przedstawił kredytobiorcom w sposób pełny i rzetelny informacje w przedmiocie faktycznego ryzyka wiążącego się z tak skonstruowanym kredytem walutowym, a w szczególności, że przedstawił powodom symulację zmian kursu waluty obcej ((...)) w okresie obowiązywania umowy. Konsument musi być poinformowany o tym, że podpisując umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej ponosi znaczne ryzyko kursowe, przy czym Bank winien przedstawić możliwe ewentualne wahania kursów wymiany i ich wpływ na sposób wykonywania umowy przez kredytobiorcę, albowiem wiedza w tym przedmiocie nie jest wiedzą powszechną. To na (...) jako profesjonalistcie (art. 355 § 2 k.c.) spoczywa obowiązek udzielenia kredytobiorcy stosownych informacji i pouczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy pochyłając się nad analogicznym zagadnieniem, nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu,

o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. P. obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. sygn. akt II CSK 483/18). W ocenie Sądu pierwszej instancji obowiązków (...) w zakresie udzielenia kredytobiorcy informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu powiązanego z walutą obcą nie wyczerpywały złożone w dniu 10 lipca 2006r., jak i w treści umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. oświadczenia powodów z których wynikało, że zostali oni dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptują, a także, że są świadomi, iż z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu. Oświadczenia te stanowiły w istocie gotowy, w kształcie zaproponowanym przez Bank, formularz przedłożony powodom do podpisu. Przybierały one zatem charakter adhezyjny. Przedmiotowe oświadczenia nie mają żadnego waloru poznawczego. Nie wyjaśniają na czym polega przedmiotowe ryzyko, ani nie wskazują w jaki sposób zmieni się sytuacja kredytobiorcy w sytuacji zmiany kursów walut, zwłaszcza gwałtownego wzrostu kursu (...) w stosunku do złotego. Przed zawarciem umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. powodowie nie uzyskali faktycznej wiedzy o rzeczywistym ryzyku kursowym, która to informacja niewątpliwie wpłynęłaby na podjęcie przez nich decyzji w przedmiocie zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem (...). Jedynie na marginesie Sąd wskazał, iż treść oświadczenia złożonego w dniu 10 lipca 2006r. ma niejako pozorny charakter. Wynika bowiem z niego, iż powodowie dobrowolnie decydowali o wyborze oferty kredytu w walucie obcej w sytuacji przedstawienia im także oferty kredytu złotowego. Tymczasem ze zgromadzonego w aktach sprawy wiarygodnego materiału dowodowego wynika, iż pracownik Banku w ogóle nie przedstawił powodom oferty kredytu złotowego. Zdaniem Sądu powyższe prowadzi więc do wniosku, iż powodowie zostali w całości obciążeni ryzykiem kursowym, a ich interes w tym zakresie nie został w żaden sposób zabezpieczony.

Postanowienia indeksacyjne naruszają również, w sposób rażący, interesy konsumentów. W orzecznictwie definiuje się rażące naruszenie interesów konsumenta jako nieusprawiedliwioną dysproporcję na jego niekorzyść praw i obowiązków wynikających z umowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015r. sygn. akt I CSK 611/14). W niniejszej sprawie naruszone zostały interesy ekonomiczne powodów, albowiem - jak wynika ze zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego - w okresie od dnia uruchomienia umowy kredytu do dnia 28 stycznia 2020r. powodowie uiszcili na rzecz pozwanego tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych kredytu 177.521,13 zł oraz 94.396,57 CHF. Zatem na chwilę obecną, pomimo upływu około połowy okresu kredytowania, powodowie spłacili już kwotę bliską kwocie postawionego do ich dyspozycji kapitału kredytu. W świetle powyższych wywodów Sąd Okręgowy uznał, że charakter abuzywny mają postanowienia umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. zawarte w § 1 ust. 2, § 1 ust. 3 i § 11 ust. 5 umowy kredytu oraz § 24 ust. 2 i 3 Regulaminu kredytu.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że skutkiem uznania za niedozwolone postanowień umownych przewidujących indeksację kredytu do waluty obcej jest ich pominięcie przy ustalaniu treści umowy pomiędzy (...) a konsumentem. Klauzule abuzywne przestają wiązać już w chwili zawarcia umowy, a co za tym idzie nie stanowią elementu treściowego łączącego strony stosunku prawnego. W konsekwencji Sąd przyjął, że łączący strony stosunek prawny nie przewiduje mechanizmu indeksacji, a umowa ta stanowi jedynie umowę kredytu, którego wysokość określona została w złotych. Sąd uznał, że przyjęcie, iż - pozbawiona mechanizmu indeksacji - umowa w dalszym ciągu wiąże strony w pozostałym zakresie byłoby zbyt daleko idącym uproszczeniem. Dyrektywa(...) przewiduje w art. 6 ust. 1, że Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jak uściśla odnosząc się do tejże kwestii (...) w wyroku z dnia 14 marca 2019r. w sprawie Z. D. przeciwko (...) (...) Z.. (...) o ile Trybunał w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014r. K. i K. R. (...), uznał możliwość zastąpienia przez sąd krajowy nieuczciwego postanowienia przepisem prawa krajowego o charakterze uzupełniającym w celu dalszego istnienia umowy, o tyle

z orzecznictwa Trybunału wynika, że możliwość ta jest ograniczona do przypadków, w których rozwiązanie umowy jako całości naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, wobec czego ten ostatni poniósłby negatywne konsekwencje (zob. podobnie wyroki z dnia 7 sierpnia 2018r. B. S. i E. C., (...), (...), pkt 74; z dnia 20 września 2018r. (...) Bank (...), (...), pkt (...)). Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że wykładnia wyżej wskazanej dyrektywy znalazła również swój wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który stwierdził, iż konsekwencją stwierdzenia abuzywności klauzuli umownej spełniającej wymagania powołanego przepisu jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie. Wprawdzie w piśmiennictwie i orzecznictwie dopuszcza się uzupełnianie takiej niekompletnej umowy przepisami dyspozytywnymi lub stosowaniem analogii z art. 58 § 3 k.c., jednak Sąd Najwyższy opowiedział się za wyjątkowym jedynie odwoływaniem się do takich zabiegów (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015r. II CSK 768/14, OSNC z 2015r., nr 11, poz.132) mając na uwadze, że konstrukcja zastosowana w art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. stanowi implementację do krajowego systemu prawnego dyrektywy Rady (...) z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 095, z 21 kwietnia 1993r.) i ma realizować zadanie sankcyjne, zniechęcając profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami od wprowadzania do nich tego rodzaju postanowień (por. np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości WE z 14 czerwca 2012r. C-618/10, B. E. de C., (...) (...)). Podobne wnioski wynikają ponadto z wyroku (...) z dnia 3 października 2019r. w sprawie D. (...)). Trybunał wskazał bowiem, iż sąd nie może samodzielnie uzupełnić luki w umowie po wyeliminowaniu z niej niedozwolonej klauzuli indeksacyjnej. Zgodnie z orzeczeniem Trybunału nieuczciwe warunki dotyczące różnic kursowych nie mogą być zastąpione zasadami ogólnymi. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego w Warszawie zaprezentowane w wyroku z dnia 18 grudnia 2018r. wydanym w sprawie sygn. akt XXV C 2541/17, że ustawodawca krajowy nie wprowadził wprost do przepisów zastrzeżenia dotyczącego możliwości dalszego obowiązywania umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jednak taka konstrukcja nie stanowi, dopuszczalnego na gruncie dyrektywy (art. 8), przyznania konsumentowi wyższego stopnia ochrony, gdyż dalsze funkcjonowanie umowy bez postanowień abuzywnych niekoniecznie będzie korzystne dla konsumenta. Dlatego też oceniając skutki wyeliminowania z umowy niedozwolonych postanowień dla jej dalszego funkcjonowania konieczne jest odwołanie się do ogólnych zasad dotyczących czynności prawnych i stosunków zobowiązaniowych. Stąd też oczywiste jest, że nie jest możliwe dalsze funkcjonowanie umowy, której po wyłączeniu z niej postanowień niedozwolonych (które mogą przecież w określonych warunkach dotyczyć głównych świadczeń stron), nie da się wykonać - określić sposobu i wysokości świadczenia stron. Za Sądem Okręgowym w Warszawie uznać należy, że nie jest również możliwe dalsze funkcjonowanie umowy, która bez wyeliminowanych z niej postanowień, tworzyć będzie stosunek prawny, którego cel lub treść sprzeciwiałaby się właściwości (naturze) stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego. Taki stosunek prawny musi zostać uznany za nieważny z racji sprzeczności z ustawą, polegającą na naruszeniu granic swobody umów (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353⁽¹⁾ k.c.). Nie ma znaczenia czy prowadzący do nieważności kształt zobowiązania został pierwotnie ukształtowany wolą stron, czy też do powstania stosunku podlegającego takiej ocenie doszło po wyeliminowaniu z niego niedozwolonych postanowień umownych. Przepisu art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. nie można uznać za przepis szczególny wobec art. 353⁽¹⁾ k.c., gdyż klóciłoby się to z ogólnymi zasadami i konstrukcją prawa zobowiązań pozwalając m.in. na kreowanie takich stosunków umownych, które po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych pozwalałaby na osiągnięcie celów, które nie byłyby możliwe do realizacji na gruncie zasad ogólnych. Z kolei przyjęcie, że określony kształt zobowiązania jest nieważny, oznacza, zgodnie z powołanym orzecznictwem Trybunału, że dalsze obowiązywanie umowy nie jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego.

Sąd Okręgowy zaznaczył, iż brak zasadności utrzymania umowy kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego po wyeliminowaniu z niej klauzul waloryzacyjnych znalazł potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jak wskazano nie powinno budzić wątpliwości, że o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką (...). Zdaniem Sądu Najwyższego należy zarazem uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej

i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką (...) jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu, a to oznacza, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. sygn. akt V CSK 382/18; por. również powołany tam wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134. Sąd z powyższych względów uznał, że istnienie umowy kredytu udzielonego i spłacanego w złotych, w przypadku którego stawka procentowa byłaby oparta o wskaźnik LIBOR, który pozostaje integralnie związany z klauzulą walutową i rozliczeniami w walucie obcej, nie jest możliwe. Nie można przy tym jednocześnie wnioskować, iż niemożliwym jest uznanie klauzul indeksacyjnych za niedozwolone postanowienia umowne. Związanie stopy LIBOR z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) przekłada się na to, że po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych dalsze obowiązywanie umowy kredytu nie jest możliwe. Daje Sąd pierwszej instancji stwierdził, że wobec poglądów zaprezentowanych w orzecznictwie co do korzystności eliminacji z umowy postanowień niedozwolonych, operacja taka powinna być korzystna dla konsumenta, równocześnie wywierając skutek odstraszący wobec banku. Należy przy tym pamiętać, że zadaniem przepisów chroniących konsumenta jest przywrócenie równowagi kontraktowej stron, nie zaś nadmierne i nieusprawiedliwione uprzywilejowanie konkretnego konsumenta wobec przedsiębiorcy, czy też innych konsumentów zawierających podobne umowy. Powodowie będąc świadomymi skutków prawnych stwierdzenia nieważności umowy, konsekwentnie domagali się powyższego. Na rozprawie w dniu 2 lipca 2021r. oświadczyli, iż rozumieją konsekwencje stwierdzenia nieważności umowy kredytu i godzą się na nie. W ocenie Sądu brak jest przesłanek świadczących o tym, że stwierdzenie nieważności umowy kredytu narazi powodów jako konsumentów na jakiegokolwiek negatywne skutki. Stosownie do regulacji art. 58 § 3 k.c., jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Jak podkreślono w wyżej przytoczonym wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wyeliminowanie z umowy postanowień dotyczących oprocentowania kredytu opartego o stawkę (...) nie prowadzi do powstania luki nie pozwalającej wykonać umowy. Brak określenia wysokości zmiennego oprocentowania w umowie może być uzupełniony bądź przez odwołania się do zasad określonych we wzorcu umownym (regulaminie) dla kredytów udzielonych w złotych polskich, bądź też, jeśli pierwszy ze sposobów okaże się niemożliwy, przez odwołanie do treści art. 359 § 2 k.c., który określa, że jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe. W ocenie Sądu pierwszej instancji okoliczności niniejszej sprawy wskazują, iż bez dotkniętych częściową nieważnością postanowień dotyczących wysokości oprocentowania, umowa nie zostałaby zawarta. Powyższe, przy jednoczesnym poszanowaniu woli stron umowy, nakazywało stwierdzić, że umowa kredytu zawarta między stronami jest w całości nieważna.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na dokonaną powyżej przez Sąd ocenę abuzywności przedmiotowych postanowień zawartej między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego umowy, skutkującą jej nieważnością. Na podstawie tej ustawy do art. 69 ust. 2 Prawa bankowego dodano punkt 4a stanowiący, że w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna także określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Do art. 69 dodano także ust. 3 w myśl którego w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Wprowadzono ponadto art. 75b przewidujący, że wykonanie uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, nie może wiązać się z poniesieniem przez kredytobiorcę dodatkowych kosztów (ust. 1), Bank nie może uzależnić wykonania przez kredytobiorcę uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu (ust. 2). Otwarcie i prowadzenie rachunku, o którym mowa w art. 69 ust. 3, jest wolne od opłat w przypadku, gdy kredytobiorcą jest

konsument w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (ust.3), oraz że przepisy ust. 1-3, art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio do umów pożyczek pieniężnych (ust. 4). W kwestii intertemporalnej w art. 4 ustawy antyspreadowej postanowiono, że w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Przywołane powyżej przepisy, zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie stwarzają jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że przedmiotem ich regulacji były klauzule abuzywne oraz umowy z ich powodu nieważne, a celem sanowanie tych wadliwości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115). O wadliwościach tych bowiem ustawa antyspreadowa nie wspomina, ani nie reguluje związanych z nimi rozliczeń. Mając to na względzie Sąd Najwyższy stwierdził, iż w założeniu ustawodawcy chodziło o doprecyzowanie na przyszłość reguł ustalania kursu wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat kredytu bezpośrednio w walucie obcej, i że miał on na względzie - przynajmniej *explicite* - umowy ważne oraz klauzule dozwolone, choć podlegające doprecyzowaniu. Nawet jeżeli było inaczej założony (*implicite*) skutek sanujący nie mógł zostać w ten sposób osiągnięty. Omawiana ustawa w zasadzie nie przewidywała gotowych do zastosowania (choćby tylko dyspozytywnych) przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania *in casu* zmian umowy. Samo umożliwienie spłaty bezpośrednio w walucie obcej miało sens także w przypadku mechanizmu indeksacji skonstruowanego prawidłowo (element konkurencji między sprzedawcami waluty), a z drugiej strony nie powodowało rozwiązania problemu dotyczącego określenia kursu, po którym przeliczona została kwota kredytu oddawana do dyspozycji kredytobiorcy. Z kolei wspomniana w art. 4 zdanie drugie ustawy antyspreadowej zmiana umowy kredytu mogłaby wywoływać skutek sanujący tylko wtedy, gdyby stanowiła wyraz następczej, świadomej, wyraźnej i wolnej rezygnacji kredytobiorcy – konsumenta z powoływania się na abuzywność postanowienia (ewentualnie także nieważność umowy) i zgody na jego zastąpienie (*ex tunc* lub *pro futuro*) postanowieniem dozwolonym (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018r. sygn. akt III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019r. sygn. akt I CSK 242/18, nie publ.). W braku takich czynności sanujących wejście w życie ustawy antyspreadowej, zdaniem Sądu Najwyższego, którą to ocenę Sąd orzekający w niniejszej sprawie podzielił, w żaden sposób nie podważa abuzywności spornych klauzul i nieważności umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego wobec uznania umowy kredytu za nieważną, bez znaczenia pozostają jej zmiany dokonane w drodze trzech kolejnych aneksów. W szczególności bez znaczenia dla oceny prawnej ważności umowy pozostaje aneks zawarty w dniu 6 lutego 2012r. Nie wpływa on na przyczynę uznania umowy kredytu za nieważną czynność prawną. Przedmiotowym aneksem wprowadzono zmiany w umowie kredytu w zakresie zasad jego spłaty przewidując, iż spłata kredytu może następować z rachunku prowadzonego w (...) lub z rachunku prowadzonego w (...), według dyspozycji kredytobiorcy. Znamiennym jest jednak, iż poczynione przez strony modyfikacje nie mają charakteru konwalidującego wobec niedozwolonego charakteru postanowień zawartych w samej umowie, dotyczących indeksacji kredytu. Nie sposób również nadać zawartemu przez strony aneksowi takiego znaczenia, iż powodowie jako konsumenci wyrazili zgodę na związanie ich postanowieniami abuzywnymi. Wymagane jest bowiem, aby zgoda taka wyrażona została w sposób świadomy i wyraźny, którego to znaczenia nie sposób nadać - nieodnoszącemu się do regulacji łączącego już uprzednio strony stosunku prawnego - aneksowi. Wprowadzona w drodze aneksu modyfikacja umowy kredytu hipotecznego nie może zatem stanowić potwierdzenia przez kredytobiorcę woli związania go określonymi postanowieniami umownymi.

Sąd pierwszej instancji mając na względzie, iż z powyższych wywodów wynika, że umowa kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. zawarta między powodami a poprzednikiem prawnym pozwanej jest nieważna (i to z dwóch niezależnych przyczyn) uznał za słuszne co do zasady dochodzone przez powodów roszczenie o zapłatę. Świadczenie w wykonaniu nieważnej czynności prawnej jest określane jako *condictio sine causa*. Upoważnia zubożonego do żądania zwrotu wzbogacenia na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było

możliwe do zwrotu jej wartości. Przepis art. 410 § 1 k.c. stanowi, że przepisy artykułów poprzedzających w tym art. 405 k.c. stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest zaś nienależne jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.). W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że mamy do czynienia z nienależnym świadczeniem powodów jako kredytobiorców na rzecz pozwanego (...), gdyż było to świadczenie w wykonaniu nieważnej umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. Przepis art. 411 k.c. stanowi, że nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany chyba, że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;
- 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Art. 411 k.c. nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu roszczenia powodów, gdyż świadczenie w wykonaniu nieważnej czynności prawnej nie jest przeszkodą w dochodzeniu roszczenia nawet w sytuacji, gdy spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany. W przypadku przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia polega na dokonaniu powrotnego przesunięcia majątkowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w(...) z dnia 8 lutego 2017r. sygn. akt I ACa 1016/16). Zdaniem Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, iż w wykonaniu umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. Bank postawił do dyspozycji powodów kwotę 530.000 zł oraz 95.839,83 (...). W sytuacji stwierdzenia nieważności umowy kredytu takie więc kwoty powodowie winni zwrócić na rzecz pozwanego - po ich stronie powstało takiej wysokości wzbogacenie kosztem pozwanego. W okresie od dnia uruchomienia umowy kredytu do dnia 28 stycznia 2020r. powodowie uiszcili łącznie na rzecz Banku 177.521,13 zł oraz 94.396,57 (...) Uiszczali bowiem kolejne raty kapitałowo-odsetkowe w wykonaniu nieważnej umowy kredytu. Nadto, w wykonaniu umowy, powodowie uiszcili na rzecz pozwanego również następujące składki z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego - w dniu 16 sierpnia 2006r. w kwocie 2.590 zł, w dniu 17 września 2008r. w kwocie 292,25 zł oraz w dniu 31 sierpnia 2009r. w kwocie 1.866,90 zł. Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż rozliczenie nieważnej umowy na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu jest czystym restytucyjnym (tak: prof. E. Ł., www.konstytucyjny.pl). Rozliczenie takie winno opierać się zatem na założeniu, że po każdej ze stron nieważnej umowy powstaje roszczenie o zwrot tego, co świadczyła (tzw. teoria dwóch kondykcji). Powyższe potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021r. sygn. akt III CZP 11/20 wskazując że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu. Ponadto jak wskazano w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r. sygn. akt III CZP 6/21, której nadano moc zasady prawnej, jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji uwzględnił roszczenie powodów o zasądzenie od pozwanego 21.851,22 zł oraz 35.619,81 (...), które to kwoty stanowiły nienależne świadczenie powodów (nienależnie uiszczone raty kapitałowo-odsetkowe kredytu oraz koszty ubezpieczeń). Zasądzeniu na rzecz powodów nie mogły podlegać kwoty przewyższające te żądane w pozwie, albowiem zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c., sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie.

O odsetkach ustawowych Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie

ponosi. Sąd pierwszej instancji określając datę od której pozwany opóźnia się ze zwrotem nienależnego świadczenia uwzględnił bezterminowy charakter roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. Zgodnie z art. 455 k.c. jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Jak wskazuje się w orzecznictwie z chwilą wezwania zobowiązanie bezterminowe przekształca się z mocy ustawy w zobowiązanie terminowe, a na dłużniku spoczywa obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 1995r. sygn. akt I ACr 592/95). Powyższe jest niezależne od tego, czy wierzyciel wskazał w wezwaniu jakikolwiek termin spełnienia świadczenia, gdyż wskazany skutek następuje z mocy samego prawa (K. Korzan, glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992r. sygn. akt III CZP 56/92, OSP 1994, nr 3, poz. 48, s. 136). W świetle art. 455 k.c. dłużnik po wezwaniu w razie wątpliwości powinien wykonać świadczenie w całości, chyba że co innego wynika z porozumienia stron lub okoliczności konkretnego wypadku. Nie jest możliwym wskazanie jednego terminu, który odpowiadałby pojęciu niezwłoczności, gdyż nie jest możliwe określenie go in abstracto w oderwaniu od okoliczności konkretnego wypadku. Pojęcie niezwłoczności nie oznacza natychmiastowej powinności świadczenia, lecz jedynie spełnienie go bez nieuzasadnionej zwłoki, to znaczy w takim terminie w jakim działający prawidłowo dłużnik mógłby je spełnić w normalnym toku prowadzenia swoich spraw (K. Osajda (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2020, komentarz do art. 455, uwagi 53-54). W orzecznictwie wskazuje się więc, że jest to termin obiektywnie realny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006r. sygn. akt II CSK 293/06).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że powodowie zgłosili pozwanemu przysługujące im roszczenie w kwocie 22.320,19 zł oraz 35.619,81 (...) w piśmie z dnia 19 lutego 2020r. wyznaczając pozwanemu trzydniowy termin spełnienia świadczenia, liczony od dnia otrzymania pisma. Pismo to zostało przez pozwanego odebrane w dniu 25 lutego 2020r. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powodów w zakresie dochodzonych pozewem kwot stało się wymagalne w dniu 28 lutego 2020r. Zatem od dnia następnego tj. 29 lutego 2020r. pozwany pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Powyższe uzasadniało zatem uwzględnienie żądania powodów w zakresie zasądzenia odsetek ustawowych od wyżej wskazanych kwot od dnia 29 lutego 2020r. do dnia zapłaty.

Sąd pierwszej instancji za niezasadny uznał zarzut przedawnienia roszczenia. Roszczenie powodów nie wynikało ze stosunku rachunku bankowego, zatem nie miał zastosowania dwuletni termin przedawnienia przewidziany w art. 731 k.c. Żądanie powodów nie dotyczyło świadczenia okresowego (nieokreślonego z góry co do całkowitej wartości), co wyłączało możliwość zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 118 k.c. W konsekwencji zastosowanie miał 10-letni okres przedawnienia zgodnie z art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1104). Z kolei zgodnie z art. 120 § 1 zdanie drugie k.c., bieg terminu przedawnienia dla każdej ze stron rozpoczął się od dnia w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby druga strona podjęła czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Wymagalność roszczenia jest to moment w którym wierzyciel może żądać od dłużnika spełnienia świadczenia i jest to pojęcie odmienne niż zwłoka czy opóźnienie w świadczeniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 sierpnia 2017r. sygn. akt I ACa 122/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014r. sygn. akt III CSK 36/14). Określenie chwili początkowej dla biegu przedawnienia zależy będzie od szeregu okoliczności, a w szczególności od rodzaju świadczenia. Chwila ta nie może być określona in abstracto, a jedynie indywidualnie, dla każdego konkretnego zobowiązania. Przy ocenie przedawnienia roszczeń z tytułu zwrotu świadczenia wzajemnego wynikającego z umowy uznanej za nieważną należy uwzględnić zachowanie stron zmierzające do wykonania zobowiązań wzajemnych i dopóki ten stan respektują trudno mówić o wymagalności roszczeń. Powyższe prowadzi zatem do wniosku, że bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z nienależnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu bezwzględnie nieważnej czynności prawnej rozpoczyna się od dnia w którym uprawniony (zubożony) mógł w najwcześniejszym możliwym terminie wezwać zobowiązanego (bezpodstawnie wzbogaconego) do zapłaty – art. 120 § 1 zdanie drugie i art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 19 grudnia 2017r. sygn. akt I ACa 633/17; por. także powołane tam wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008r. sygn. akt II CSK 625/08 i z dnia 30 sierpnia 1972r. III CRN 156/72, LEX nr 7129). W ocenie Sądu pierwszej instancji powodowie mogli wezwać pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia dopiero z chwilą powzięcia wiedzy na temat klauzul abuzywnych i nieważności umowy, a zatem nie dalej jak 3 lata temu. Dopiero bowiem od tego czasu kwestia możliwej wadliwości

prawnej umów kredytu powiązanych z walutą obcą zyskała rozgłos, przede wszystkim z uwagi na doniesienia medialne. Od 2018r. obserwuje się bowiem kształtowanie linii orzeczniczej zwłaszcza Trybunału Sprawiedliwości (...) przedstawiającej pogląd o obciążeniu tego rodzaju umów wadami prawnymi. Wobec powyższego nie upłynął jeszcze termin przedawnienia przysługującego powodowi roszczenia o zapłatę. Sąd wskazał, że niezależnie od powyższego, nawet gdyby uznać, iż roszczenie powodów uległo częściowemu przedawnieniu to podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia stanowił nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). Jak wskazano w orzecznictwie, przyjęcie przez sąd sprzeczności zarzutu przedawnienia z zasadami współżycia społecznego należy do kategorii ocennych i wobec tego może mieć miejsce jedynie wyjątkowo. Sąd winien ocenić, czy okoliczności w rozstrzyganej sprawie dają podstawę do usprawiedliwienia opóźnienia w dochodzeniu spornego roszczenia, które to opóźnienie nie jawi się też jako nadmierne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011r. sygn. akt I CSK 238/11, LEX nr 1168892). W okolicznościach niniejszej sprawy należałoby przyjąć, że opóźnienie z żądaniem zwrotu rat zapłaconych 10 lat wstecz w stosunku do dnia wniesienia pozwu było usprawiedliwione z uwagi na brak powszechnej wiedzy na temat klauzul abuzywnych w umowach kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej.

O kosztach procesu Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W konsekwencji Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę: 6.417 zł na którą składały się kwoty: 1.000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 5.400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika powodów, które ustalono zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804 ze zm.) oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Zdaniem Sądu w okolicznościach sprawy brak było podstaw do ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika powodów na poziomie dwukrotnej stawki minimalnej przewidzianej przez wyżej wymienione rozporządzenie. Sprawa z kategorii tzw. sporów frankowych, z uwagi na powtarzalność tych spraw, nie wiązała się z ponadprzeciętnym zaangażowaniem merytorycznym pełnomocnika powodów.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zaskarżając wyrok w całości. Pozwany zarzucił naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 327¹ ust. 1 k.p.c. co w niniejszej sprawie prowadzi do wniosku o nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji:

- poprzez jego niezastosowanie polegające na niewyjaśnieniu w sposób jednoznaczny i dostateczny podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie zasądzonej powodom kwoty i podstaw przyjęcia, że spełnione świadczenie przez powodów, jako świadczenie nienależne winno ulec zwrotowi, co stanowi o istotnym uchybieniu Sądu pierwszej instancji, poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób nieodpowiadający dyspozycji art. 327¹ k.p.c., uniemożliwiający jego kontrolę instancyjną i stanowi o niewyjaśnieniu podstawy prawnej wyroku, gdyż Sąd w pierwszej części motywów rozstrzygnięcia stwierdza, że umowa jest bezwzględnie nieważna, a następnie stwierdza, że jej postanowienia są abuzywne, co prowadzi do jej nieważności;

- poprzez zaniechanie precyzyjnego i spójnego wyjaśnienia które konkretnie postanowienia umowy kredytu podlegały ocenie Sądu pierwszej instancji, z jednej bowiem strony wszystkie wywody uzasadnienia wyroku odnoszą się, jak się zdaje, do postanowień zawartych w § 1 ust. 2, § 1 ust. 3 i § 11 ust. 5 umowy kredytu oraz § 24 ust. 2 i 3 Regulaminu (por. str. 20 uzasadnienia wyroku), jednak na str. 24 uzasadnienia wyroku Sąd wskazuje, że bez dotkniętych częściową nieważnością postanowień dotyczących wysokości oprocentowania, umowa nie zostałaby zawarta, co winno skutkować jej nieważnością w całości, co pozostaje całkowicie niezrozumiałe, bowiem w żadnym fragmencie uzasadnienia Sąd nie odnosi się do klauzuli zmiennego oprocentowania zawartej w umowie kredytu powodów i nie poddaje jej ocenie, co w konsekwencji pozbawia pozwanego rzeczywistego prawa do kontroli instancyjnej wyroku, albowiem nie sposób ocenić, które konkretnie postanowienia umowne podlegały ocenie Sądu i co ostatecznie legło u podstaw błędnej konkluzji o nieważności umowy kredytu w całości, bowiem to nie umowa w ogólności może zostać uznana za abuzywną ani nie bliżej niesprecyzowane klauzule, ale konkretne postanowienia umowy, których bezskuteczność Sąd winien następnie ocenić przez pryzmat dalszego wykonywania umowy;

2) art. 321 k.p.c. poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów 21.851,22 zł oraz 35.619,81 (...) z uwagi na nieważność umowy kredytu powodów, co stanowi orzeczenie niezgodnie z żądaniem pozwu, względnie ponad żądanie pozwu, bowiem powodowie dochodzili roszczenia o zapłatę tytułem nadpłat, a zatem roszczenie wywodzili z takiej podstawy faktycznej, której podstawą jest ważna umowa łącząca strony, zaś powodowie nie zgłaszali obok w/w roszczenia procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, skonkretyzowanego w rozumieniu art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. roszczenia, jakie wywodzone byłoby z podstawy faktycznej zakładającej nieobowiązywanie w ogóle umowy między stronami (nieważności umowy);

3) art. 3 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez:

- nieuzasadnione przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że strona powodowa udowodniła, że kwestionowane przez stronę powodową postanowienia umowne spełniają przesłanki abuzywności tj., że są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz że rażąco naruszają interesy powodów w niniejszej sprawie, podczas gdy powodowie nie zaoferowali na tę okoliczność żadnego dowodu, poza odwołaniem się do literalnego brzmienia spornych postanowień umownych oraz do motywów orzeczeń sądów powszechnych oraz Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, co jednak nie zastępuje dowodu w sprawie, wskutek czego roszczenie strony powodowej winno zostać uznane za nieudowodnione;

- nieuzasadnione przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że wystarczające dla stwierdzenia, że klauzule odnoszące się do mechanizmu waloryzacji kursem waluty (...) są abuzywne, jest samo dokonanie oceny treści jednostki redakcyjnej umowy kredytu z pominięciem pozostałej treści umowy i kontekstu pozostałych postanowień umowy kredytu i okoliczności jej zawarcia, jak i specyfiki różnicy pomiędzy umowami o kredyty waloryzowane kursem waluty obcej i złotowe (m.in. w zakresie finansowania, oprocentowania) przy braku dowodzenia przez powodów przesłanek abuzywności spornych postanowień w postaci naruszenia dobrych obyczajów i rażącego naruszenia interesu powodów jako konsumentów, która to przesłanka została oceniona czysto hipotetycznie, na gruncie samego sformułowania, bez rozważenia treści całej umowy, okoliczności zawarcia umowy i pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie;

4) art. 228 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez zaniechanie uwzględnienia przy dokonywaniu ustaleń faktycznych sprawy faktów powszechnie znanych i mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy tj., że kursy walut obcych są zmienne, a rozpiętość wahań oraz kierunek zmian nie są możliwe do przewidzenia, nawet w krótkiej perspektywie czasowej, podobnie jak nie jest możliwe podanie kredytobiorcy wzoru na ustalanie kursu waluty obcej, czy precyzyjnej formuły jego ustalania w celu weryfikowania przez kredytobiorcę prawidłowości ustalania kursu waluty, że B ank ustala kursy walut przy użyciu tej samej metodologii co (...) i inni uczestnicy rynku walutowego, co w konsekwencji doprowadziło Sąd do wadliwego ustalenia, że (...) może ustalać kursy walut w tabeli kursowej w sposób dowolny oraz do błędnego - jak się zdaje - przyjęcia, że Bank ma możliwość i powinien podać powodom precyzyjny mechanizm ustalania kursów walut;

5) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- zaniechanie dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez nieprzydanie właściwego znaczenia okolicznościom wynikającym z dowodu z przesłuchania powodów w zakresie w jakim z dowodu tego wynikało, że powodowie pomimo podjęcia decyzji o spłacie kredytu bezpośrednio w walucie (...) nadal nabywają walutę w pozwanym Banku, po kursie z tabel kursowych pozwanego (e-protokół rozprawy z dnia 2 lipca 2021r. 00:20:00), podczas, gdy zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocena zeznań powodów w tym zakresie winna doprowadzić Sąd do ustalenia, że nie doszło w niniejszej sprawie do naruszenia interesów powodów jako konsumentów w tym zwłaszcza w stopniu rażącym, poprzez zastosowanie w umowie kredytu powodów spornych klauzul;

- dokonanie wadliwej, sprzecznej z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego oceny dowodu z zeznań powodów jako wiarygodnych w całości podczas, gdy zeznania powodów pozostają sprzeczne z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności ze złożonym przez powodów oświadczeniem zawartym w § 30 umowy kredytu powodów oraz oświadczeniami złożonymi podczas procedury ubiegania się o kredyt w dniu 10

lipca 2006r. w zakresie w jakim na podstawie tych zeznań Sąd ustalił iż: „pracownik (...) nie udzielił powodom wyczerpujących informacji w przedmiocie zawieranej umowy. W szczególności nie przedstawił im zasad działania mechanizmu indeksacji kwoty kredytu i waloryzacji rat kapitałowo-odsetkowych kredytu. Przekazane powodom informacje ograniczały się do wskazania, że w ramach uruchomienia kredytu otrzymają oni środki w złotych, jak również raty kredytu spłacane będą w złotych. Pracownik Banku nie tłumaczył powodom na czym polega udział waluty obcej w mechanizmie działania umowy w tym przede wszystkim na czym polega zależność pomiędzy wysokością kursu franka szwajcarskiego publikowanego w wewnętrznej tabeli (...) a wysokością rat kredytu i salda zadłużenia (...) Zawierając umowę kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. powodowie nie posiadali świadomości w zakresie faktycznego ryzyka wiążącego się z wahaniami kursu (...) i ich wpływem na wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych kredytu. Pracownik (...) nie wytłumaczył powodom skali potencjalnego ryzyka, jak również sposobu ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych w wewnętrznej tabeli kursowej (...). Nie przedstawił również powodom symulacji obrazującej możliwe wahania tego kursu w okresie obowiązywania umowy kredytu. Wskazał jedynie, że na możliwość występowania minimalnych wahań kursu (...) w okresie obowiązywania umowy kredytu”.(por. s 6-7 uzasadnienia wyroku) podczas, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, że powodowie otrzymali od pozwanego sformułowaną prostym językiem informację, że może nastąpić niekorzystna zmiana kursu (...), powodowie będą wówczas płacić wyższe raty kredytu, a nadto pouczone powodów, że zmiana kursu będzie miała wpływ na wysokość zarówno samych rat jak i całego zadłużenia w (...), co doprowadziło Sąd pierwszej instancji do błędnych ustaleń faktycznych w sprawie w w/w zakresie i w konsekwencji do oceny, że (...)nie dopełnił względem powodów ciężących na nim obowiązków informacyjnych;

- zaniechanie dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez nieprzydanie należytej wagi okoliczności złożenia przez powodów oświadczeń o zapoznaniu ich z ryzykiem kursowym z dnia 10 lipca 2006r. oraz oświadczenia zawartego w § 30 umowy kredytu, których prawdziwości powodowie nie obalili podczas, gdy okoliczność ta miała istotne znaczenie dla rozpoznania przedmiotowej sprawy, bowiem wskazywała na występującą po stronie powodów świadomość ryzyka kursowego jakie wiąże się z tego rodzaju produktem bankowym, świadomość wpływu wahań kursów waluty na wartość zobowiązań wynikających z umowy, co winno zostać uwzględnione przez Sąd przy ocenie wystąpienia przesłanek abuzywności w sprawie, jak również wpływać na ocenę wiarygodności dowodu z przesłuchania powodów;

- zaniechanie dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez nieprzydanie należytej wagi okoliczności wynikającej z materiału dowodowego (wniosek kredytowy z dnia 11 lipca 2008r., aneks do umowy z dnia 9 września 2008r.) iż powodowie po dwóch latach wykonywania umowy zdecydowali się na znaczące podwyższenie kwoty kredytu, podczas gdy okoliczność ta miała istotne znaczenie dla rozpoznania przedmiotowej sprawy, bowiem wskazywała na pozywaną (najprawdopodobniej pozytywną) ocenę powodów spornej umowy kredytu w tym na zdecydowanie się na zwiększenie zobowiązań względem Banku po okresie, w którym powodowie nabyć już musieli (o ile założyć, że nie mieli jej wcześniej) wiedzę na temat wpływu wahań kursów waluty na wartość zobowiązań wynikających z umowy, co winno zostać uwzględnione przez Sąd przy ocenie wystąpienia przesłanek abuzywności w sprawie, jak również wpływać na ocenę wiarygodności dowodu z przesłuchania powodów;

- nieprzydanie należytej wagi dowodowi w dokumencie w postaci aneksu do umowy kredytu zawartego przez strony postępowania w dniu 6 lutego 2012r. mocą którego wprowadzono do umowy kredytu powodów możliwość jego spłaty bezpośrednio w walucie waloryzacji ((...)), a w konsekwencji błędną ocenę, iż w/w aneks nie ma żadnego znaczenia dla oceny zarówno ważności i skuteczności umowy kredytu, jak również dla oceny abuzywności kwestionowanych przez powodów postanowień umownych podczas, gdy w/w dokument zgodnie z wolą obu stron stosunku prawnego modyfikował treść umowy kredytu w tym w zakresie okoliczności, które - zdaniem Sądu pierwszej instancji - legły u podstaw uznania umowy za nieważną, a kwestionowanych postanowień umownych za abuzywne, zaś brak jest dostatecznych podstaw prawnych dla pominięcia ważnie dokonanych i prawnie skutecznych czynności prawnych dokonywanych przez strony stosunku prawnego;

- zaniechanie dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez nieuzasadnione pominięcie przy ustaleniach faktycznych dowodu z zeznań świadka M. P. w zakresie w jakim z tego dowodu wynikało, że:

a) wedle obowiązujących procedur pracownicy pozwanego (...) mieli obowiązek szczegółowego informowania o ryzyku kursowym jakie wiąże się z kredytem hipotecznym indeksowanym kursem waluty obcej oraz objaśnienia samego mechanizmu indeksacji kredytu;

b) wedle obowiązujących procedur pracownicy (...) mieli obowiązek przedstawić kredytobiorcom ofertę kredytu w PLN bez mechanizmu indeksacji;

c) zastosowanie dwóch kategorii kursów (kursu kupna i kursu sprzedaży) przy indeksacji kredytu oraz przy jego spłacie było uzasadnione sposobem finansowania kredytu indeksowanego kursem waluty obcej;

d) stosowany przez (...) spread ma charakter rynkowy i ustalany był na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych, a także niezależnych od pozwanego parametrów;

e) powodowie posiadali zdolność kredytową do zaciągnięcia kredytu złotowego;

f) nie istnieje i nie istniał algorytm ustalania przyszłych kursów walut obcych

podczas, gdy zeznania te były wiarygodne, spójne i logiczne, a dotyczyły procedur stosowanych przez pozwanego przy udzielaniu kredytów oraz sposobu funkcjonowania produktu bankowego jakim jest kredyt hipoteczny waloryzowany kursem waluty obcej, sposobu określania kursów walut i spreadu, przyczyn stosowania w umowie kursu kupna i kursu sprzedaży, a zatem, bez względu na okoliczność, iż świadek nie uczestniczył bezpośrednio w zawieraniu umowy z powodami miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem pozwalały prawidłowo ocenić wzajemny rozkład praw i obowiązków stron w umowie;

- zaniechanie dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji czynienie ustaleń faktycznych w sprawie w sposób sprzeczny ze zgromadzonym materiałem dowodowym, bez jednoczesnego wyjaśnienia podstawy pominięcia tychże dowodów przy dokonywaniu ustaleń faktycznych tj.:

a) ekspertyzy „Tabela kursowa (...) oraz analiza porównawcza” z czerwca 2016r. sporządzonej przez dr hab. A. R., byłego doradcę Prezesa (...)

b) pisma okólnego (...) (...) w sprawie wprowadzenia zmian do oferty produktowej (...) w zakresie M. hipotecznych oraz Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach multiplanów hipotecznych,

c) pisma okólnego (...) (...) wraz ze stanowiącym załącznik do w/w pisma okólnego zmienionym brzmieniem w/w Regulaminu oraz wzorem aneksu zmieniającego walutę spłaty kredytu/pożyczki;

d) z oględzin zawartości płyty (...) oraz z wykresów obrazujących porównanie kursów pozwanego Banku z kursami konkurencyjnych banków komercyjnych oraz z kursami (...) (wydruki oraz płyta (...));

e) raportu Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pt. Raport dotyczący spreadów z września 2009r.;

f) uchwały zarządu (...) (...) z dnia 23 września 2002r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych;

g) tabeli pn. „Bilans kredytów walutowych oraz spread dla (...)” opracowanej na podstawie danych uzyskanych ze (...) Banków (...);

h) pisma pozwanego (...) z dnia 13 kwietnia 2015r. skierowanego do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącego wyjaśnień złożonych przez Bank na wystąpienie (...) w sprawie kredytów waloryzowanych kursem (...)

podczas, gdy z dowodów tych wynikało, że pozwany (...) nie mógł i nie ustalał kursów w sposób dowolny, metodyka ustalania kursów była weryfikowalna (poprzez sposób ustalania kursów oparty na przenoszeniu kursów średnich z serwisów (...)), zasady ustalania spreadów także były weryfikowalne i pozbawione dowolności, a nadto pozytywnie ocenione przez Prezesa (...), informacje o ryzyku kursowym i kursach walut były powszechnie dostępne (także dla powodów), a pozwany wprowadził do umowy powodów do spłaty kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji już w 2009r.;

- poprzez zaniechanie wszechstronnej i wnikliwej oceny materiału dowodowego tj. pełnej treści umowy kredytu powodów, poprzez dokonanie oceny wyłącznie spornych klauzul, z pominięciem pozostałych postanowień umowy, gwarantujących kredytobiorcy niższe oprocentowanie aniżeli przy kredycie złotowym, możliwość wypowiedzenia umowy kredytu, jak i jego wcześniejszej spłaty podczas, gdy te postanowienia umowy miały istotne znaczenie dla oceny prawidłowego rozkładu praw i obowiązków stron na gruncie spornej umowy kredytu, a tym samym przekładały się na ocenę ewentualnego niedozwolonego charakteru kwestionowanych postanowień;

6) art. 235² § 1 ust. 2 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie zgłoszonego przez pozwanego wniosku dowodowego tj. wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego i uznanie go za dowód pozostający bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy podczas, gdy wyliczenia dokonane przy zastosowaniu średniego kursu (...) względnie kursu kupna i kursu sprzedaży NBP jednoznacznie wskazałyby na niewielką różnicę pomiędzy kosztami pożyczki powodów przy zastosowaniu kursów publikowanych przez NBP w stosunku do kursów (...) z tabeli kursowej pozwanego Banku, co powinno prowadzić do przyjęcia przez Sąd, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do rażącego naruszenia interesu ekonomicznego powodów;

7) art. 278 k.p.c. poprzez dokonanie we własnym zakresie i na podstawie własnych tylko wnioskowań Sądu pierwszej instancji ustaleń wymagających wiadomości specjalnych w tym co do możliwości dowolnego (swobodnego) kształtowania wysokości kursów walut w tabeli kursowej pozwanego (...), ocenianej przy uwzględnieniu otoczenia regulacyjnego, jak i społeczno - gospodarczego w jakim funkcjonują banki, jak również zasad oraz zwyczajów panujących w tym zakresie na rynkach finansowych, których uczestnikiem jest bank, podczas gdy czynienie tego rodzaju ustaleń wymagało zasięgnięcia wiadomości specjalnych z uwagi na profesjonalną materię której dotyczyły, a Sąd nie był władny dokonać takich ustaleń we własnym zakresie, wyłącznie na podstawie językowej analizy treści umowy kredytu, z pominięciem w/w okoliczności dotyczących pozwanego;

8) naruszenie art. 299 § 1 k.p.c. poprzez przydanie dowodowi z przesłuchania strony powodowej kluczowego znaczenia przy ustalaniu okoliczności faktycznych sprawy, jak i przy ocenie zasadności roszczenia tj. wystąpienia przesłanek abuzywności w tym przesłanki rażącego naruszenia interesu powodów jak i w zakresie informacji o ryzyku kursowym udzielonych im na etapie procedury kredytowej podczas, gdy dowód z przesłuchania strony ma charakter subsydiarny względem innych środków dowodowych znanych procedurze cywilnej i winien zostać przeprowadzony dopiero po ich wyczerpaniu, a nadto w okolicznościach sprawy dowód z przesłuchania powodów był częściowo sprzeczny ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w tym z treścią zgromadzonych dokumentów, a zatem wbrew ocenie Sądu pierwszej instancji nie korzystał z przymiotu wiarygodności w całości i nie mógł stanowić podstawy wszystkich ustaleń faktycznych w sprawie, ani też podstawy uwzględnienia powództwa;

9) art. 316 k.p.c. poprzez wydanie wyroku przez Sąd nie uwzględniając stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, a więc sprzecznie z nakazem nałożonym na Sąd rozpoznający sprawę przez w/w normę prawną, bowiem Sąd pierwszej instancji całkowicie pominął okoliczność, iż powodowie zawarli aneks do spornej umowy kredytu zmieniający treść postanowienia odnoszącego się do indeksacji kredytu. Zawarcie aneksu do spornej umowy powodowało wyłączenie pierwotnego brzmienia spornych postanowień umowy, a zatem od chwili zawarcia aneksu postanowienia w pierwotnym brzmieniu nie miały zastosowania do kredytu powodów.

Pozwany zarzucił także naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 69 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165 poz. 984.) oraz art. 65 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, iż umowa kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem waluty obcej jest sprzeczna z istotą stosunku prawnego, a zatem poprzez dokonanie oceny wprost sprzecznej z obowiązującymi przepisami prawa bankowego, które w sposób jednoznaczny dopuszczają taką konstrukcję umowną podczas, gdy zgodnie z art. 1-4 tzw. „ustawy antyspreadowej” przepisy wprowadzające do ustawy Prawo bankowe konstrukcję umowy kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej znajdują zastosowanie także do umów kredytu zawartych przez datą wejścia w życie w/w nowelizacji;

2) art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 353 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w okolicznościach przedmiotowej sprawy będące skutkiem błędnego ustalenia, że pozwany mógł w sposób dowolny kształtować kwotę kredytu podlegającą spłacie, co miałyby być sprzeczne z naturą stosunku zobowiązaniowego (z istotą stosunku zobowiązaniowego), podczas, gdy umowa kredytu stanowiąca przedmiot postępowania określa zarówno świadczenia Banku na rzecz kredytobiorcy, jak i świadczenia kredytobiorcy na rzecz Banku w tym, co o świadczeń przyszłych, także oznaczenie kryteriów pozwalających na ustalenie ich rozmiaru najpóźniej w momencie ich spełnienia, a zatem brak jest podstaw do uznania umowy za nieważną z powołaniem na argument dowolnego kształtowania kwoty kredytu przez pozwanego, co nie miało miejsca;

3) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż ocena danego stosunku zobowiązaniowego pod kątem jego sprzeczności z naturą stosunku może zostać dokonana abstrakcyjnie, w oderwaniu od specyfiki konkretnej umowy oraz kontekstu gospodarczego jej zawarcia podczas, gdy prawidłowa wykładania powołanego przepisu winna prowadzić do wniosku, że natura stosunku prawnego wyznaczana jest przez właściwość konkretnego stosunku zobowiązaniowego;

4) art. 5 ust. 2 pkt 7 w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, że banki na podstawie upoważnienia ustawowego są uprawnione do publikowania własnych tabel kursowych, będących podstawą przeliczeń, a działalność bankowa poddawana jest kontroli, co winno doprowadzić Sąd do konkluzji, że pozwany nie miał dowolności w zakresie ustalania kursów walut, a dokonywał tego na podstawie i w granicach ustawy pod kontrolą organów nadzoru;

5) art. 65 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 354 k.c. poprzez ich wadliwą wykładnię, wyrażającą się w dokonaniu wykładni oświadczeń woli stron umowy o kredyt z naruszeniem zasady życzliwej interpretacji umowy benigna interpretatio oraz fawor contractus, co w konsekwencji doprowadziło Sąd pierwszej instancji do oceny oświadczeń woli stron umowy o kredyt z pominięciem powziętego przez nie zamiaru gospodarczego i bez uwzględnienia celu zawartej umowy i przedsięwziętych środków dla jej wykonania;

6) art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że dla ważności postanowień umowy kredytu nie ma znaczenia normatywna treść umowy wynikająca z zawartego przez strony aneksu do umowy, na mocy którego sporne postanowienia umowy odwołujące się do tabel kursowych (...) w pierwotnym brzmieniu nie miały już zastosowania w stosunku do stron, czyli w konsekwencji:

- nieuwzględnieniu okoliczności, że na skutek zawarcia przez strony sporu aneksu z dnia 6 lutego 2012r. nawet przy hipotetycznym założeniu pierwotnej nieskuteczności postanowień umowy, umowa o kredyt uległa takiej zmianie, która przy uwzględnieniu zgodnej woli stron (dobrowolny charakter zawartego aneksu do umowy), a także zamiaru i celu gospodarczego związanego z zawartym aneksem (chęć dalszego wykonywania umowy przez założony okres umowny), pozwalała na utrzymanie w dalszym ciągu umowy zawartej pomiędzy stronami co jest zgodne z zasadą trwałości umowy,

- pominięcie skutków zawartego pomiędzy stronami w dniu 16 lutego 2012r. aneksu do umowy w którym strony ustaliły nowe, inne od pierwotnego brzmienia zasady spłaty kredytu spowodowało, że Sąd pierwszej instancji całkowicie w oderwaniu od zmiany dokonanej przez strony w umowie orzekł w konsekwencji o nieważności umowy mimo, że powodowie kwestionowali w pozwie jedynie postanowienia umowy w ich pierwotnym brzmieniu, w żadnym razie nie kwestionując zmian wprowadzonych do umowy, na zgodny przecież wniosek obu jej stron. Uwzględnienie tej okoliczności - zmiany umowy - skutkowałoby oddaleniem żądania pozwu, albowiem zgodnym zamiarem stron, wobec zawarcia aneksu, było utrzymanie w mocy istniejącej pomiędzy stronami umowy kredytu, tym razem na nowych warunkach, które obie strony akceptowały chcąc zachować ciągłość istniejącego stosunku prawnego;

7) art. 385¹ § 1 k.c. poprzez:

- jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż o ziszczeniu się przesłanki rażącego naruszenia interesów konsumenta świadczy okoliczność jakiegokolwiek nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków pomiędzy stronami umowy tj. w okolicznościach sprawy wykonywania przez Bank uprawnień do stosowania własnych kursów walut ogłaszanych w tabeli kursowej oraz wpływania na wartość zobowiązania kredytobiorców podczas, gdy istnieje konieczność ustalenia, czy w oparciu o uwarunkowania rynkowe, jak i kontekst społeczno - gospodarczy w chwili zawarcia umowy kredytu, owa nierównowaga ma prawnie relewantne znaczenie dla konsumentów;

- nieprawidłową wykładnię pojęcia rażącego naruszenia interesu konsumenta przejawiającą się w braku rozważenia czy w tej konkretnej sprawie doszło do rażącego naruszenia interesu powodów jako kredytobiorców, w tym interesu ekonomicznego, z uwagi na to, że Sąd pierwszej instancji ograniczył się w zasadzie do oceny hipotetycznego naruszenia, oceniając sporne klauzule bez uwzględniania okoliczności zaistniałych przy zawieraniu umowy kredytu, a jeśli chodzi o interes ekonomiczny powodów z pominięciem jakichkolwiek okoliczności dotyczących zawarcia umowy w tym ujmowanej obiektywnie, a posiadanej przez powodów wiedzy co do produktu zaoferowanego im przez pozwanego, wysokości kursów stosowanych przez pozwanego (...) i sposobu ich ustalania, nieodbiegania tych kursów od kursów rynkowych i kursów Narodowego Banku Polskiego, a więc bez rozważenia czy ukształtowanie praw i obowiązków konsumentów w spornych klauzulach spowodowało po stronie powodów powstanie szkody oraz z pominięciem interesu pozwanego Banku, którego Sąd nie wziął pod uwagę w najmniejszym stopniu; Sąd przy ocenie tej przesłanki skupił się w zasadzie na samym sformułowaniu spornych klauzul wskazując na ich nieprecyzyjność, dowolność, niedookreśloność w zakresie sposobu ustalania kursów w tabeli kursowej Banku, co nie ma w zasadzie nic wspólnego z rażącym naruszeniem interesu konsumenta;

8) art. 385² k.c. poprzez jego niezastosowanie i sprowadzenie oceny przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami, jak i przesłanki rażącego naruszenia interesów powodów do literalnego brzmienia kwestionowanych postanowień umownych, bez uwzględnienia okoliczności zawarcia umowy w przedmiotowej sprawie, w tym bez uwzględnienia otoczenia społeczno - gospodarczego z chwili zawarcia umowy kredytu, jak i z pominięciem zwyczajów i zasad panujących na rynkach finansowych, a w konsekwencji dokonanie błędnej i powierzchownej oceny wystąpienia przesłanek abuzywności w okolicznościach przedmiotowej sprawy, podczas gdy Sąd rozpoznający zarzut niedozwolonego charakteru postanowień umownych obowiązany jest rozpoznać tenże zarzut z uwzględnieniem okoliczności sprawy, bowiem dopiero wówczas możliwa staje się ocena, czy w sprawie występuje nierównowaga praw i obowiązków stron, ale taka, która jest znacząca i prawnie relewantna względem pozycji konsumenta, jak również pozwala zrealizować w pełni cel dyrektywy Rady(...) tzn. zapewnić konsumentowi ochronę, przy równoczesnym poszanowaniu interesów przedsiębiorcy, nie doprowadzając w sposób nieuzasadniony do uprzywilejowania konsumenta;

9) art. 385¹ k.c. w związku z art.3 ust.1 oraz art.4 ust.1 dyrektywy Rady 93/13 z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz art. 385² k.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż w ramach kontroli indywidualnej postanowienia umownego pod kątem jego abuzywności nie jest konieczne dowodzenie przez powodów przesłanki rażącego naruszenia interesu konsumentów, czyli kwalifikowanej postaci naruszenia oraz nie jest konieczne badanie przez Sąd sytuacji konsumentów

ukształtowanej w oparciu o obowiązujące przepisy prawa z pominięciem spornych postanowień umowy kredytu w porównaniu do sytuacji, w której znajdują się oni przy obowiązywaniu tej klauzuli w umowie;

10) art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady (...) z dnia 5 kwietnia 1993r. oraz art. 69 ust. 2 pkt 4 a Prawo bankowe poprzez wadliwą wykładnię pojęcia „główne świadczenia stron” i w konsekwencji uznanie, że sporne postanowienia umowy odsyłające do tabel kursowych określają główny przedmiot umowy kredytu podczas, gdy z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika obowiązek każdorazowej indywidualnej oceny tego, czy warunek umowy określa główny przedmiot umowy przy jednoczesnym obowiązku przyjęcia wykładni zawężającej to pojęcie, jako wyjątku od generalnej zasady, że ocenie przez pryzmat przesłanek abuzywności podlegają wszystkie postanowienia umów;

11) art. 385¹ k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. art. 3 dyrektywy Rady (...) oraz w zw. z art. 6 dyrektywy Rady 93/13/EWG poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na utożsamieniu pojęcia „postanowienie umowy”, o którym mowa w powołanych przepisach, z jednostką redakcyjną umowy, nie zaś z treścią normatywną jaka płynie z danej jednostki redakcyjnej umowy, co w konsekwencji doprowadziło Sąd pierwszej instancji do błędnego przekonania, że na skutek uznania kwestionowanych postanowień umownych odnoszących się do tabeli kursowej pozwanego Banku za niedozwolone, z umowy należy „usnąć” całe jednostki redakcyjne odnoszące się do mechanizmu waloryzacji, pozbawiając tym samym umowę kredytu jej indeksowanego charakteru, jak również ryzyka kursowego, co miałoby skutkować jej upadkiem, podczas gdy prawidłowa wykładnia powołanych przepisów winna prowadzić do konkluzji, że ewentualna abuzywność kwestionowanych postanowień ogranicza się wyłącznie do tej treści normatywnej postanowienia, która umożliwia dokonywanie przeliczeń według kursu waluty z tabeli kursowej pozwanego Banku, zaś w pozostałym zakresie postanowienia te są wiążące dla powodów i nie podlegają „usunięciu” w całości z umowy kredytu, a zatem umowa kredytu w dalszym ciągu zachowuje swój waloryzowany charakter, jak i nadal związane jest z nią ryzyko kursowe;

12) art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 3 dyrektywy Rady 93/13/EWG w zw. z art. 6 dyrektywy Rady (...) oraz w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez ich błędną wykładnię co do zakresu ewentualnej abuzywności postanowienia umownego, polegającą na uznaniu, że owa abuzywność „rozciga się” nie tylko na niedozwoloną treść normatywną postanowienia, ale na całą jednostkę redakcyjną w której jest ono ujęte, a w konsekwencji przyjęcie, iż „usunięcie” z umowy kredytu postanowień dotkniętych abuzywnością prowadzi do braku jej wykonalności wobec nieokreślenia sposobu i wysokości świadczenia stron podczas, gdy prawidłowa wykładnia winna prowadzić do wniosku, że po wyłączeniu z umowy kredytu niedozwolonych postanowień umownych, umowa ta nadal ma charakter waloryzowany i nadal związane jest z nią ryzyko kursowe, zaś nieokreślony pozostaje wyłącznie sposób określania kursu walut do której kredyt jest indeksowany;

13) art. 385¹ k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. polegające na przyjęciu, że bez spornych postanowień umowy kredytu, które uznane zostały za abuzywne, doszłoby do wynaturzenia całego stosunku prawnego i definitywnej zmiany charakteru umowy podczas, gdy eliminacja z umowy spornych klauzul nie wiąże się z takim skutkiem, a umowa nadal może obowiązywać jako kredyt powiązany z kursem waluty obcej;

14) art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż uznanie za niedozwolone postanowień umowy kredytu waloryzowanego kursem waluty (...) odsyłających do tabeli kursowej banku skutkuje a limine niewykonalnością takiej umowy kredytu, powodując tym samym jej nieważność, bez konieczności uprzedniego zbadania, czy umowa kredytu po wyłączeniu stosowania nieuczciwych postanowień umownych może nadal obowiązywać w świetle krajowego porządku prawnego podczas, gdy prawidłowa wykładnia powołanych przepisów prowadzi do wniosku, iż zasadą winno być związanie stron umową w pozostałym zakresie, a sąd rozstrzygający sprawę winien ustalić, czy jest to możliwe na gruncie krajowego porządku prawnego, zaś na gruncie krajowego porządku prawnego możliwe jest dalsze wykonywanie umowy w oparciu o art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c.;

15) art. 358 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy umowa kredytu po wyłączeniu z niej niedozwolonych postanowień umownych nadal pozostaje umową kredytu indeksowanego kursem waluty (...), a nieokreślony pozostaje wyłącznie sposób określania tego kursu, zaś w tym zakresie zastosowanie winien znaleźć właśnie art. 358 § 2 k.c., jako przepis dyspozytywny, stosowany w zakresie nieuregulowanym przez strony stosunku prawnego;

16) art. 32 w zw. z art. 24 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o Narodowym Banku Polskim poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że w dacie zawarcia umowy i w okresie późniejszym nie istniała podstawa normatywna do ustalenia sposobu wykonywania umowy po stwierdzeniu bezskuteczności postanowień odnoszących się do przeliczeń kursowych wedle tabel kursowych pozwanego Banku, a jego zastosowanie winno doprowadzić Sąd do przyjęcia, że nawet w razie bezskuteczności postanowień odnoszących się do tabel kursowych umowa jest ważna i wykonalna (także w zakresie ustalenia salda kredytu), w oparciu o normę prawną istniejącą w dacie zawarcia umowy;

17) art. 65 § 1 i § 2 k.c. w z zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 353 § 1 k.c. poprzez zaniechanie dokonania wykładni oświadczeń woli stron umowy w zakresie rzeczywistej woli stron co do ukształtowania wzajemnych praw i obowiązków stron wynikających z umowy kredytu oraz dokonanie oceny wyłącznie literalnej treści umowy kredytu podczas, gdy ocena ważności i skuteczności dokonanej przez strony czynności prawnej nie może abstrahować od ogólnych reguł rządzących prawem zobowiązań w tym reguły wykładni oświadczeń woli stron, czy też uwzględniania skutków czynności;

18) art. 385¹ k.c. oraz art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że uznanie przez Sąd spornych klauzul odnoszących się do mechanizmu waloryzacji za bezskuteczne prowadzi do uznania, że umowa nie może być w całości wykonywana od początku, co miałyby powodować, że jej treść i cel sprzeczne były z właściwością (naturą) stosunku prawnego, jakim jest umowa kredytu bankowego, co prowadzi - zdaniem Sądu - do naruszenia zasady swobody umów, a w konsekwencji sprzeczności z prawem umowy podczas, gdy:

- eliminacja z umowy spornych klauzul nie wiąże się z brakiem możliwości wykonywania umowy, a umowa nadal może obowiązywać jako kredyt powiązany z kursem waluty obcej;

- zastosowanie art. 385¹ k.c. wyklucza możliwość jednoczesnej oceny umowy na podstawie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c., bowiem sankcja w postaci bezskuteczności postanowień umowy oraz sankcja bezwzględnej nieważności umowy wynikającej ze sprzeczności czynności prawnej z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa lub z zasadami współżycia społecznego nie mogą zachodzić równocześnie i z tych samych przyczyn w stosunku do tej samej umowy, a w szczególności sankcja bezwzględnej nieważności nie może być skutkiem uznania kwestionowanych klauzul umownych za niedozwolone, co zdaje się twierdzić Sąd pierwszej instancji;

19) art. 411 pkt 1 k.c. w zw. z art. 410 k.c. poprzez jego niewłaściwe niezastosowanie w zakresie w jakim przepis ten nakłada na świadczącego obowiązek zastrzeżenia zwrotu świadczenia uiszczanego bez podstawy prawnej w celu możliwości żądania jego zwrotu, polegające na zasądzeniu na rzecz powodów dochodzonych pozwem kwot podczas, gdy powodowie spełniali świadczenia wynikające z umowy kredytu na rzecz pozwanego dobrowolnie, nie zastrzegając ich zawrotu, co zgodnie z powołanym przepisem winno uzasadniać oddalenie powództwa;

20) art. 410 § 1 i § 2 k.c. w związku z art. 405 i n. k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że strona powodowa na moment wyrokowania została bezpodstawnie zubożona o zasądzoną kwotę na skutek nieuzasadnionego przyjęcia, iż zachodzą podstawy do uznania umowy za dotkniętą nieważnością i niezależnie od wielkości przesunięć majątkowych jakie nastąpiły między stronami w związku z zawartą umową podczas, gdy do chwili obecnej strona powodowa nie spłaciła równowartości kapitału kredytu, który Bank postawił do jej dyspozycji, zatem roszczenie strony powodowej o zapłatę w takim przypadku musiałoby ulec oddaleniu, gdyż do momentu, aż kwota uiszczanych przez powodów na rzecz Banku świadczeń nie osiągnie kwoty udzielonego kredytu postawionego do dyspozycji kredytobiorcy, powodowie dokonują zwrotu wykorzystanego kapitału kredytu;

21) art. 411 pkt 2 k.c., poprzez jego nieuzasadnione niezastosowanie zwłaszcza przy uwzględnieniu faktu, iż pozwany uprzednio wypłacił kwotę kredytu na rzecz powodów (dokonał przesunięcia majątkowego kosztem majątku Banku do majątku powodów), co wobec zgłoszonego żądania zasądzenia zwrot kwot świadczonych tytułem spłaty kredytu uzasadniało zastosowanie przez Sąd pierwszej instancji art. 411 k.c. § 2 k.c.;

22) art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 118 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż początek biegu terminu przedawnienia roszczenia powodów może zostać określony w sposób nieprecyzyjny tj. jak określił to Sąd pierwszej instancji „nie dalej jak 3 lata temu” podczas, gdy winien on zostać określony w sposób ściśle oznaczony datą dzienną zwłaszcza mając na względzie skutek niweczący związany ze skutecznym podniesieniem zarzutu przedawnienia w sprawie cywilnej, z uwzględnieniem okoliczności, że bieg terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z nienależnego świadczenia, spełnionego w wykonaniu bezwzględnie nieważnej czynności prawnej rozpoczyna się od dnia w którym uprawniony (zubożony) mógł w najwcześniejszym możliwym terminie wezwać zobowiązanego (bezpodstawnie wzbogaconego) do zapłaty.

Mając na względzie powyższe zarzuty pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyrok wobec nierozpoznania istoty sprawy i pozostawienie Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej ewentualnie w razie niepodzielenia przez Sąd zarzutu nierozpoznania istoty sprawy, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez oddalenie roszczenia powodów w całości oraz zmianę zawartego w pkt 2 wyroku rozstrzygnięcia o kosztach postępowania poprzez zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, a także zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nadto na podstawie art. 380 k.p.c. pozwany wniósł o rozpoznanie postanowienia Sądu pierwszej instancji z dnia 20 października 2021r. w przedmiocie pominięcia wniosku dowodowego pozwanego tj. o przeprowadzenie dowodu z pisemnej opinii biegłego, które to postanowienie miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy i zmianę postanowienia Sądu pierwszej instancji w tym zakresie poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisemnej opinii biegłego na okoliczności wskazane w treści odpowiedzi na pozew.

Powodowie M. H. i J. H. w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na ich rzecz zwrot kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm procesowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Pozwany Bank w apelacji podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i zarzuty naruszenia prawa procesowego. Ponieważ prawidłowość zastosowania prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie w oparciu o prawidłowe ustalenie stanu faktycznego najpierw Sąd Apelacyjny oceni zarzuty o charakterze procesowym przy czym ewentualne uchybienia w tym zakresie pozostają dla postępowania odwoławczego o tyle istotne, o ile miały one wpływ na wydane rozstrzygnięcie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997r. II CKN 18/97, OSNC 1997/8/112).

Przede wszystkim podkreślić należy, że pozwany zarzucając w apelacji naruszenie przez Sąd pierwszej instancji przepisów postępowania nie zarzucił jednocześnie, iż naruszenia te miały istotny wpływ na treść wyroku.

Wskazać należy, że stosownie do art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby nawet w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania, w świetle kryteriów wyżej wzmiankowanych, przyjętych wniosków z zebraniem materiałem dowodowym, możliwe

jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez Sąd (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r. IV CKN 1316/00, LEX nr 80273). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów; nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005r. III CK 314/05 LEX nr 172176 i z 8 kwietnia 2009r. II PK 261/08 LEX nr 707877). Postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (vide: wyroki Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000r. I CKN 1169/99 oraz z 10 kwietnia 2000r. V CKN 17/2000). W takim rozumieniu tego przepisu pozwany nie wykazał naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny jako sąd meriti w systemie apelacji pełnej jest uprawniony do oceny dokumentów złożonych przez pozwanego Bank do akt niniejszej sprawy, których oceny nie dokonał Sąd pierwszej instancji. Tabela kursowa(...) – metodyka oraz analiza porównawcza (vide: k. 315 - 343 akt) sporządzona została przez A. R. w czerwcu 2016r., a więc prawie 10 lat od zawarcia umowy przez powodów. Jest to dokument prywatny mogący stanowić element twierdzeń pozwanego, nie mający jednak waloru dowodu z opinii biegłego. Zgodnie z § 3 pismo okólne (...) (...) /09 z dnia 1 kwietnia 2009r. Działalność kredytowa i gwarancyjna w sprawie zmian w produktach kredyty i pożyczki hipoteczne dla osób fizycznych udzielane w ramach (...) (vide: k. 288 - 289 akt) weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2009r. (vide: k. 289 akt). Z powyższego wynika, że nie mogło ono znaleźć zastosowania do umowy zawartej przez powodów, gdyż została ona zawarta przed wejściem w życie tego pisma tj. w dniu 8 sierpnia 2006r. To samo dotyczy pisma okólnego (...) /09 z dnia 7 lipca 2009r. Działalność kredytowa i gwarancyjna w sprawie zmian w produkcie kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), pożyczka hipoteczna dla osób fizycznych (...) (vide: k.296 akt), gdyż weszło ono w życie z dniem 1 lipca 2009r. Dodatkowo wskazać należy, że pisma okólne są dokumentami wewnętrznymi Banku, które powinny obowiązywać pracowników (...), a nie obowiązuja klientów (...). Ubocznie wskazać należy, że pozwany nie wykazał, że powodowie zostali zapoznani z treścią w/w pism okólnych. Nie jest wiadomym cel dołączenia przez pozwanego do odpowiedzi na pozew i powołania w apelacji Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) stanowiącego załącznik nr (...) (...) (vide: k. 290 - 293 akt) i Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) (vide: k. 297-300 akt) w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji ustalił, że integralną część umowy stanowił Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) (vide: k. 231 - 241 akt), co w apelacji nie jest kwestionowane przy czym treść w/w Regulaminów różni się. Raport dotyczący spreadów Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pochodzi z września 2009r. (vide: k. 344 akt), a więc powstał po zawarciu umowy przez powodów. Stąd do treści tej umowy w żaden sposób nie mógł się odnosić. Uchwała nr (...) Zarządu Narodowego (...) z dnia 23 września 2002r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych (vide: k. 357 - 358 akt) weszła w życie z dniem 1 października 2002r. Pozwany w apelacji nie zarzucił, że zarówno poprzednik prawny pozwanego jak i sam pozwany (...) ustalali kursy walut w tabeli kursowej Banku według zasad określonych w/w uchwałą jak również uchwałą (...) Zarządu (...) z dnia 21 kwietnia 2017r. Pismo pozwanego z dnia 13 maja 2015r. adresowane do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie ma znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy, gdyż zawiera odpowiedzi na pytania zawarte w piśmie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dnia 30 marca 2015r. (vide: k. 362 - 368 akt). W apelacji nie podano jakie znaczenie dla rozpoznania niniejszej sprawy miałyby mieć „Bilans kredytów walutowych oraz spread dla (...) (vide: k. 361 akt).

M. P., który w niniejszej sprawie złożył zeznania na piśmie nie zawierał umowy z powodami, gdyż z ramienia (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. została ona zawarta przez T. W. i A. A. (vide: umowa - k. 25 akt). Pozwany jednak nie zaoferował Sądowi pierwszej instancji dowodu z przesłuchania w charakterze świadków T. W. i (lub) A. A., którzy mogliby wypowiedzieć się czy i w jaki sposób został wykonany wobec powodów obowiązek informacyjny (...) i jakiej treści informacje - przed podpisaniem umowy - zostały przez przedstawicieli Banku przekazane powodów. M. P. zeznał, że to pracownik (...) ale nie on udzielił powodom informacji na etapie prezentowania oferty, składania/

przyjmowania wniosku kredytowego, zawierania umowy kredytowej (vide: 619 akt). Z powyższego niezbicie wynika, że M. P. nie miał wiedzy czy i jakiej treści informacje zostały przekazane przez pracownika (...)powodom. Zeznał on wyłącznie na okoliczność procedur obowiązujących w (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.. Jednakże na podstawie zeznań tego świadka nie jest możliwym ustalenie czy i w jakim zakresie- w realiach niniejszej sprawy procedury te zostały zachowane. W tej sytuacji zasadnie Sąd pierwszej instancji dał wiarę wyjaśnieniom powodów, gdyż w żaden sposób nie zostały one podważone zeznaniami M. P., ani innymi dowodami przeprowadzonymi w sprawie.

Brak jest podstaw do uznania, że Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia przepisów postępowania poprzez nie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego przy czym w apelacji pozwany podał, że winno to nastąpić na okoliczności wskazane w treści odpowiedzi na pozew (strona 12 apelacji - k. 685 akt). Podkreślić jednak należy, że w odpowiedzi na pozew z dnia 2 września 2020r. pozwany nie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego, lecz wniósł o oddalenie wniosku powodów o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii i finansów ze znajomością rynku bankowego na okoliczności wskazane w pozwie (vide: strona 2 odpowiedzi na pozew - k. 108 akt). Dopiero w piśmie procesowym z dnia 5 marca 2021r. pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w tym piśmie (vide: k. 573 akt). Celowość przeprowadzenia tego dowodu można by rozważyć tylko wówczas, gdyby Sąd pierwszej instancji nie uznał nieważności całej umowy kredytu.

Nie był trafny zarzut przytoczony w apelacji naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 327¹ § 1 k.p.c. Podkreślić należy, że aktualność w odniesieniu do art. 327¹ § 1 k.p.c. zachowały stanowiska i poglądy wyrażone w orzecznictwie dotyczące art. 328 § 2 k.p.c. Wskazać należy, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. z reguły nie ma wpływu na treść wyroku, gdyż uzasadnienie sporządzane jest po jego wydaniu (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2015r. II UK 220/14 LEX nr 1771525). W orzecznictwie wskazuje się, że o skutecznym postawieniu zarzutu naruszenia przywołanego przepisu można mówić jedynie wówczas, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera elementów pozwalających na weryfikację stanowiska przyjętego przez Sąd, braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że okoliczności determinujące wydanie orzeczenia pozostają nieujawnione, bądź są co prawda ujawnione, lecz w sposób uniemożliwiający poddanie ich ocenie instancyjnej. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może odnieść skutek jedynie w tych wyjątkowych sytuacjach w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001r. IV CKN 970/00, LEX nr 52753, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2015r. IACa 1067/14, LEX nr 1711373). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie dostrzegł, aby sporządzone przez Sąd pierwszej instancji uzasadnienie wyroku obarczone było rażącymi błędami czy też, aby zawierało braki wykluczające przeprowadzenie jego kontroli instancyjnej.

Nie doszło też do naruszenia art. 321 k.p.c. Prawdopodobnie chodzi o naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. Powodowie w pozwie domagali się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz 21.851,22 zł i 35.619,81 CHF i kwoty w tych wysokościach zostały zasądzone przez Sąd pierwszej instancji zaskarżonym wyrokiem. Sąd w odniesieniu do tego zarzutu podzielił stanowisko powodów zaprezentowane w odpowiedzi na apelację i przytoczoną tam argumentację (strona 2 odpowiedzi na apelację - k. 720 akt). Powód nawet reprezentowany przez fachowego pełnomocnika procesowego nie ejst obowiązany wskazywać podstawę prawną dochodzonego roszczenia, a jedynie podstawę faktyczną żądania, zaś do sądu orzekającego należy kwalifikacja przyjętego stanu faktycznego oraz ocena zasadności roszczenia.

Dalsze zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego oraz zarzuty naruszenia prawa materialnego opierając się w istocie na następujących zarzutach - wypełnienia obowiązku informacyjnego przez poprzednika prawnego pozwanego, zawarcia przez powodów aneksów do umowy, niedozwolonych postanowień umowy i skutków z tym związanych oraz uwzględnienia roszczenia powodów o zwrot nienależnego świadczenia, stąd zostaną omówione łącznie.

Sąd Apelacyjny uznał, że umowa kredytu zawarta w dniu 8 sierpnia 2006r. przez powodów z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku nie jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 i 8 ustawy Prawo bankowe. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł sprzeczności umowy z treścią art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 8 Prawa bankowego, jako uzasadnienia dla

uznania jej za bezwzględnie nieważną w świetle art. 58 § 1 i 2 k.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego podpisana przez powodów i poprzednika prawnego pozwanego w dniu 8 sierpnia 2006r. umowa kredytu spełniała formalnie wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe w dacie jej zawarcia. Strony określiły w umowie kredytu kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powodów, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem. Zastosowanie konstrukcji przeliczeń pomiędzy walutą krajową i walutą zagraniczną w celu ustalenia wysokości świadczeń, do których obowiązane są strony umowy, nie narusza istoty umowy kredytu. Nadal zachowana jest zasada zgodnie z którą bank udostępnia kredytobiorcy kapitał kredytu, kredytobiorca go wykorzystuje i zobowiązany jest do jego zwrotu. Kwestia zastrzeżenia wypłaty i spłaty kredytu w walucie krajowej dotyczyła wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania i nie powodowała zmiany waluty wierzytelności, waluta udzielenia kredytu i waluta wypłaty bądź spłaty nie muszą być bowiem tożsame (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. sygn. II CSK 483/18, Legalis nr 2254284). W granicach dopuszczalnej swobody umów z art. 353¹ k.c. mieści się również postanowienie stron, że określony w umowie kredyt zostanie wypłacony z zastosowaniem kursu waluty obowiązującego w dacie wypłaty kredytu. Zatem umowa kredytu wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej w tym wypadku franka szwajcarskiego, nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019r., V CSK 382/18, a także powołane w nim wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14; z 19 marca 2015r. IV CSK 362/14; z 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14; z 1 marca 2017r. IV CSK 285/16), a także ustawa z 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.165.984) zwana „ustawą antyspreadową” potwierdziły tylko to, co wcześniej wynikało już z zasady autonomii woli stron (art. 353¹ k.c.), a mianowicie, że przed wejściem w życie ustawy antyspreadowej dopuszczalne było zawieranie umów o kredyt denominowany, jak i indeksowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 października 2020r., II CSK 805/18, Legalis nr 2494265).

Należy dalej wskazać, że o ile kredyt indeksowany i denominowany nie są kredytami niezgodnymi z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe i mieszczą się w granicach swobody umów, o tyle ich mechanizm indeksacyjny (waloryzacyjny) podlega ocenie z punktu widzenia art. 385¹ - 385³ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382/18, Legalis nr 2277328). Badając prawidłowość zastosowania w sprawie tych właśnie przepisów należy uznać, że sporne postanowienia umowne nie były z powodami indywidualnie uzgodnione w znaczeniu wynikającym z art. 385¹ § 3 k.c., skoro nie mieli oni realnego wpływu na kształt umowy w spornym zakresie. Możliwości negocjacyjne powodów ograniczone były jedynie do wyboru opcji z oferty poprzednika prawnego pozwanego (...)oznaczenia wysokości kredytu i czasu jego spłaty, nie dotyczyły więc w żadnym stopniu kwestionowanych przez powodów zapisów umownych. W świetle art. 385¹ § 1 k.c. możliwość uznania za niedozwolone (abuzywne) nieuzgodnionych indywidualnie postanowień umowy zawieranej z konsumentem wymaga kolejno ich zakwalifikowania albo jako postanowień, które nie określają głównych świadczeń stron, albo jako postanowień określających główne świadczenia stron (w tym cenę lub wynagrodzenie), które nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Przesądzone zostało znajdując potwierdzenie także w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, że tego rodzaju klauzule walutowe, jakie przyjęto w umowie stron, obejmujące ustalenie wysokości samego świadczenia, a także sposób przeliczenia rat kredytowych, określają świadczenie główne stron umowy w rozumieniu przepisu art. 385¹ § 1 k.c. stanowiąc przedmiotowo istotny element umowy kredytu. Skoro bowiem zasady i termin spłaty kredytu stanowią istotne postanowienia umowy kredytu, to klauzule indeksacyjne na podstawie, których ustalana jest wysokość zobowiązania kredytobiorcy i zasady spłaty tego zobowiązania (określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla dokonywania przeliczeń walutowych) muszą być określane jako zapisy określające świadczenie główne kredytobiorcy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. w sprawie III CSK 159/17, LEX nr 2642144, z dnia 9 maja 2019r. w sprawie I CSK 242/18, Legalis nr 1117668, z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382, LEX nr 2771344, z dnia 2 czerwca 2021r. w sprawie I (...) 55/21, LEX nr 3219740, z dnia 7 lutego 2023r., (...), Legalis nr 2902650, a także wyroki (...) z dnia 30 kwietnia 2014r. w sprawie C-26/13 oraz z dnia 20 września 2017r. w sprawie C-186/16).

Pozwany w apelacji zarzucił, że Sąd pierwszej instancji ustalił, że to Bank dowolnie określał kursy walut w Tabeli walut. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że pozwany sam, dowolnie ustalał kursy walut w Tabeli kursów. Zarówno w umowie z dnia 8 sierpnia 2006r. jak i Regulaminie stanowiącym jej integralną część nie wskazano żadnych kryteriów ustalania przez pozwanego kursów (...) stosowanych przy ustalaniu wysokości zobowiązania powodów. Zawarte w umowie klauzule indeksacyjne przyznają pozwanemu nieskrępowane uprawnienie do jednostronnego wpływania na wysokość świadczeń stron ustalonych w umowie. Kursy zarówno kupna jak i sprzedaży dewiz dla (...) po których przeliczane są kwota kredytu i raty kapitałowo-odsetkowe określane są każdorazowo w Tabeli sporządzanej przez (...) Bank Spółkę Akcyjną. Oznacza to, że wyłącznie jednej stronie stosunku prawnego tj. Bankowi zostało przyznane uprawnienie do jednostronnego i wiążącego określenia wysokości wskaźnika wpływającego na wysokość świadczeń stron. Bank na podstawie zawartych w umowie klauzul indeksacyjnych może w sposób dowolny ustalać wysokość kwoty kredytu oraz wysokość poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych. Brak jest możliwości zweryfikowania przez powodów jako konsumentów kryteriów przyjętych przez pozwanego do ustalenia wysokości wskaźnika waloryzacji. Zarówno w umowie jak i w Regulaminie nie zostały sprecyzowane przesłanki ustalania kursów waluty obcej zarówno na etapie ustalania kapitału przy przeliczaniu z (...) na (...) w dniu wypłaty kapitału, jak i w przypadku określenia wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. W szczególności nie wskazano obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów ustalania tych kursów. Z umowy jak również z Regulaminu nie wynikało, że kurs ustalony przez pozwanego w Tabeli kursów Banku ma być rynkowy, sprawiedliwy czy rozsądny.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 11 grudnia 2019r. sygn. V CSK 382/18 (LEX nr 2771344) wskazał, że samo wejście w życie ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na ocenę abuzywności postanowień umowy i jej konsekwencji dla bytu umowy. Zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy (...) jej przepisom nie podlegają m.in. postanowienia umowy „odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze” przy czym z orzecznictwa (...) wynika, że dotyczy to także przepisów, które weszły w życie już po zawarciu umowy zawierającej niedozwolone postanowienia i miały w założeniu charakter sanacyjny tj. zastępowały te postanowienia ex tunc i utrzymywały ważność umowy (vide: wyroki Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018r. w sprawie(...), (...) Bank (...). I (...) (...) K. Z., przeciwko T. I. i E. K., pkt 62-64, 70 i z dnia 14 marca 2019r. w sprawie C-118/17, Z. D. przeciwko (...) Bank Hungary Z., pkt 37, 40) pod warunkiem, iż zachowana została możliwość odwrócenia niekorzystnych skutków niedozwolonego postanowienia (vide: wyrok (...) z dnia 14 marca 2019r. w sprawie(...) Z. D. przeciwko (...) (...) (...) Z., pkt 45). Skutkiem sanowania klauzul abuzywnych jest wówczas także wyłączenie możliwości uznania umowy za nieważną z powodu tej (i tylko tej) abuzywności. Ustawie antyspreadowej nie może być przypisywane takie znaczenie. Mocą tej ustawy do art. 69 ust. 2 Prawa bankowego dodano pkt 4a stanowiący, że w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna także określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Do art. 69 dodano także ust. 3 w myśl którego w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Wprowadzono ponadto art. 75b przewidujący, że wykonanie uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, nie może wiązać się z poniesieniem przez kredytobiorcę dodatkowych kosztów (ust. 1), (...) nie może uzależnić wykonania przez kredytobiorcę uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu (ust. 2), W kwestii intertemporalnej w art. 4 ustawy antyspreadowej postanowiono, że w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do w/w wyroku z dnia 11

grudnia 2019r. sygn. V CSK 382/18 nadto podkreślił, że przywołane przepisy nie stwarzają jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że ich przedmiotem regulacji były klauzule abuzywne oraz umowy z ich powodu nieważne, a celem - sanowanie tych wadliwości (vide: też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115), o wadliwościach tych bowiem w ogóle nie wspominają ani nie regulują związanych z nimi rozliczeń. W założeniu ustawodawcy chodziło o doprecyzowanie na przyszłość reguł ustalania kursu wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat kredytu bezpośrednio w walucie obcej i że miał on na względzie - przynajmniej *explicite* - umowy ważne oraz klauzule dozwolone, choć podlegające doprecyzowaniu. Nawet jeżeli było inaczej, założony (*implicite*) skutek sanujący nie mógł zostać w ten sposób osiągnięty. Omawiana ustawa w zasadzie nie przewidywała gotowych do zastosowania (choćby tylko dyspozytywnych) przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania *in casu* zmian umowy, co nie wystarcza dla przyjęcia domniemania, że owe konkretne rozwiązania są wynikiem należytego wyważenia ogółu praw i obowiązków stron przez ustawodawcę (vide: motyw 13 dyrektywy 93/13 oraz wyrok (...) z dnia 21 marca 2013r. w sprawie (...), (...) przeciwko V. N.-W. (...)) i nie czyni zadość przesłankom przewidzianym w art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13. Zwłaszcza, że jak wynika z orzecznictwa (...) wyjątek przewidziany w tym przepisie podlega ścisłej wykładni (vide: wyroki (...) z dnia 20 września 2017r. w sprawie (...) A. i in. przeciwko (...) SA, pkt 31 i z dnia 20 września 2018r. (...) w sprawie (...) Bank (...) I (...) (...) K. Z.. Przeciwko T. I. i E. K., pkt 54, 66). Samo zaś umożliwienie spłaty bezpośrednio w walucie obcej ma sens także w przypadku mechanizmu indeksacji skonstruowanego prawidłowo (element konkurencji między sprzedawcami waluty), a z drugiej strony nie rozwiązuje problemu dotyczącego określenia kursu po którym przeliczona została kwota kredytu oddawana do dyspozycji kredytobiorcy. Z kolei wspomniana w art. 4 zdanie drugie ustawy antyspreadowej zmiana umowy kredytu mogłaby wywoływać skutek sanujący tylko wtedy, gdyby stanowiła wyraz następczej „świadomej, wyraźnej i wolnej” rezygnacji kredytobiorcy-konsumenta z powoływania się na abuzywność postanowienia (ewentualnie także nieważność umowy) i zgody na jego zastąpienie (*ex tunc* lub *pro futuro*) postanowieniem dozwolonym (vide: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018r. III CZP 29/17, OSNC 2019, Nr 1, poz. 2 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019r., I CSK 242/18, nie publ.). W braku takich czynności sanujących wejście w życie ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie podważa abuzywności spornych klauzul i nieważności umowy. Z materiału zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy wynika, że powodowie nie złożyli oświadczenia o rezygnacji z powoływania się na abuzywność postanowień umowy i nie wyrazili zgody na zastąpienie tychże postanowień postanowieniami dozwolonymi.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 11 grudnia 2019r. V CSK 382/18 (LEX nr 2771344) uznał, że postanowienia umowy mają charakter niedozwolony, gdy określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14 OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017r. IV CSK 285/16 nie publ., z dnia 19 września 2018r. I CNP 39/17, nie publ., z dnia 24 października 2018r. II CSK 632/17, nie publ., z dnia 13 grudnia 2018r. V CSK 559/17 nie publ., z dnia 27 lutego 2019r. II CSK 19/18 nie publ., z dnia 4 kwietnia 2019r. III CSK 159/17 OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019r. I CSK 242/18, nie publ., z dnia 29 października 2019r. IV CSK 309/18, nie publ.). Powodowie zobowiązali się spłacać kwotę kredytu w (...) ustaloną zgodnie z umową w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku. Kurs sprzedaży (...) został jednostronnie określony przez pozwany Bank bez wskazania jasnych i zrozumiałych kryteriów, którymi Bank będzie się kierował. W umowie ani w Regulaminie nie wskazano jakiegokolwiek obiektywnego miernika pozwalającego w sposób przewidywalny określić wysokość ciążącego na powodach zobowiązania. Tego rodzaju ogólnikowe sformułowania nie pozwalają kredytobiorcom na samodzielne, jednoznaczne ustalenie wysokości zobowiązania na dzień jego wymagalności (vide: wyrok (...) z dnia 18 listopada 2021r. w sprawie (...)). Sąd Apelacyjny uznał, że postanowienia te kształtują relację (...) z konsumentami w tym wypadku z powodami w sposób nieprawidłowy, gdyż prowadzą do zaburzenia elementarnej równowagi pomiędzy stronami umowy kredytowej. Bezpośredni i kluczowy wpływ na kwotę wypłaconą powodom jako kredytobiorcom, a także na wysokość salda zadłużenia z tytułu kredytu, jak i także wysokość każdej z rat

kapitałowo-odsetkowych ma bowiem sposób tworzenia Tabel kursów przez pozwany Bank. W przedmiotowej sprawie dobrym obyczajem było to, aby pozwany dał powodom swoistą pewność i zagwarantował im przejrzystość oraz klarowność łączącego ich stosunku prawnego. Umowy kredytowe winny być dla konsumentów (klientów (...)) w pełni przejrzyste i zrozumiałe. W ocenie Sądu Apelacyjnego kredytobiorcy winni mieć jasność co do tego, do spełniania jakich świadczeń są zobowiązani. Winni móc w sposób bezproblemowy wyliczyć wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych, a także mieć pełną świadomość co do salda zadłużenia. To Bank był wyłącznie władny w zakresie ustalania wysokości kursów walut wskazanych w Tabeli kursów. Utrwalona w orzecznictwie jest wykładnia zgodnie z którą postanowienia umowne, uzależniające warunki waloryzacji (indeksacji) świadczenia pieniężnego wyłącznie od woli banku należy uznać za nieuczciwe (niedozwolone, abuzywne) w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta - kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przede wszystkim przez wykorzystywanie pozycji dominującej przedsiębiorcy i naruszenie równowagi kontraktowej. Dotyczy to w szczególności odwołania się, jak w rozpoznawanej sprawie, do kursów walut zawartych w Tabeli kursowej (...) Bank Spółki Akcyjnej (...) bez wskazania ograniczeń umownych w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Tego rodzaju klauzule uznaje się za nie transparentne, pozostawiające pole do arbitralnego działania(...)i w ten sposób obarczające kredytobiorców nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszające równorzędność stron (vide: np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 września 2016r. w sprawie II CSK 750/15, LEX nr 2182659, z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, LEX nr 2626330, z dnia 4 kwietnia 2019r. w sprawie III CSK 159/17, OSP, z. 12 z 2019r., poz. 115, z dnia 29 października 2019r. w sprawie IV CSK 309/18, OSNC, z. 7-8 z 2020r., poz. 64, z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382/18, LEX nr 2771344). Postanowienia umowy kredytu z dnia 8 sierpnia 2006r. określające główne świadczenia stron nie zostały sformułowane jednoznacznie, gdyż jak wynika to z orzecznictwa (...) transparentność klauzul indeksacyjnych ma dotyczyć nie tylko samego mechanizmu przeliczenia złotych polskich na walutę obcą i odwrotnie, ale także, a może i przede wszystkim, poinformowania o ryzyku kursowym, które stanowi istotę kredytu opartego o walutę obcą (sensu stricto walutowego, indeksowanego albo denominowanego). (...) w wyroku z dnia 10 czerwca 2021r. (od (...) wskazał, że wykładni dyrektywy(...) należy dokonywać w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie temu, by ciężar dowodu w zakresie prostego i zrozumiałego charakteru warunku umownego w rozumieniu art. 4 ust. 2 tej dyrektywy spoczywał na konsumentach. Zatem ciężar dowodu w tej płaszczyźnie spoczywa na pozwanym (...), który tak określonego ciężaru dowodowego nie udźwignął. Standardowe pouczenia wskazujące na wzrost kursu waluty (...) nie stanowią o wypełnieniu obowiązku należytego poinformowania konsumenta w aspekcie obciążającego go ryzyka kursowego. Podkreślić należy, że ryzyko ponoszone przez skarżącego jest ograniczone podczas, gdy ryzyko ponoszone przez powodów takie już nie jest. W odniesieniu do kwestii, czy warunek umowny tworzy - wbrew wymogowi dobrej wiary i ze szkodą dla konsumenta - znaczną nierównowagę praw i obowiązków stron wynikających z wiążącej je umowy, sąd krajowy powinien sprawdzić, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny, mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych (vide: wyrok (...) z dnia 3 września 2020r. (...), pkt (...) i przytoczone tam orzecznictwo). Zdaniem Sądu powodowie nie zgodziliby się na taki warunek. Klauzule indeksacyjne zawarte w umowie z dnia 8 sierpnia 2006r. narażają powodów na nieograniczone ryzyko kursowe przekładające się na wysokość salda kredytu oraz spłacanych rat, stąd nie można przyjąć, aby rzetelne informacje udzielone powodom skłoniły ich do zawarcia umowy kredytu w takim kształcie jak umowa z dnia 8 sierpnia 2006r. Wykładając przepisy dyrektywy (...) należy mieć przede wszystkim na uwadze, że ustanowiony przez dyrektywę system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania, w związku z czym godzi się na postanowienia umowne sformułowane wcześniej przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść (vide: wyroki z dnia 26 października 2006r. w sprawie (...) M. C., Z. O.s. I- (...), pkt 25; z dnia 4 czerwca 2009r. w sprawie (...)P. G., Z. O.s. I- (...), pkt 22 oraz z dnia 6 października 2009r. w sprawie C-40/08 A. T., Z. O.s. I- (...), pkt 29).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 19 maja 2022r. sygn. akt III CSKP 971/22 wskazał, które to stanowisko Sąd Apelacyjny w całości aprobuje, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Koresponduje to z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...), który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców

lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (vide: np. wyroki Sądu Najwyższego z 27 lipca 2021r. (...) 49/21 i z 2 czerwca 2021r., I (...) (...)). Wyeliminowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi zatem konieczność dokonania oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że obowiązywanie umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków jest w takim przypadku niemożliwe. Wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. V CSK 382/18). Innymi słowy wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem (...) jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022r., (...) (...)). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa(...) przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. W wyroku z dnia 6 marca 2019r. (w sprawach połączonych (...) (...) SA, pkt (...)) (...) wykluczył, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach z korzyścią dla przedsiębiorcy. W wyroku z dnia 21 grudnia 2016r. (w sprawach połączonych (...) (...), pkt(...)) (...) wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) należy interpretować w ten sposób, iż warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku. Modyfikacja umowy poprzez uzupełnienie jej luk byłaby sprzeczna z celem zapobiegania kolejnym naruszeniom, co jest istotą dyrektywy 93/13. Przedsiębiorca mając świadomość braku sankcji, mógłby w dalszym ciągu stosować nieuczciwe praktyki oraz abuzywne klauzule, bowiem wiedziałby, że jedyną karą byłoby zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi, co pozostawałoby bez wpływu na ważność wadliwego stosunku prawnego. Taki wniosek wynika z ugruntowanego orzecznictwa (...) zgodnie z którym, gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców (zob. np. wyroki (...) z dnia 14 czerwca 2012r. w sprawie C-618/10, B. E. de (...) SA; z 30 kwietnia 2014r.(...) K. i K. R.; z 26 marca 2019r. w sprawach połączonych (...) (...) SA). Także w wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie (...) (D.) (...) wskazał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie swoistego skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów, zawierających umowy z konsumentami do przewidywania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Taki skutek nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd krajowy uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. II CSK 483/18, OSP 2021, nr 2, poz. 7; z 17 marca 2022r. (...) (...)). Utrzymanie w mocy tego typu umowy byłoby możliwe tylko w sytuacji, gdyby konsument wyraził wyraźnie taką wolę. Możliwość zapobiegnięcia nieważności umowy ma charakter ochronny względem konsumenta tj. obowiązuje jedynie w przypadku, gdyby nieważność miała narazić konsumenta na niekorzystne względem niego konsekwencje. Wyrazem tego jest stanowisko,

że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, albowiem oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.) dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018r. III CZP 29/17). Od tego też momentu klauzule abuzywne nie są wiążące dla konsumenta chyba, że konsument wyrazi świadomą wolę na objęcie go takim postanowieniem umownym. Mamy zatem do czynienia ze skutkiem *ex tunc*, co oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej klauzule abuzywne pozostają bez znaczenia dla takiego charakteru tych postanowień umownych (wyjątek stanowi wola konsumenta). Tak więc konsument może udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21 i cytowane w niej orzecznictwo). Także w orzecznictwie (...) przyjmuje się, że istnieje możliwość zastąpienia abuzywnych postanowień umownych przepisami dyspozytywnymi, ale jedynie w przypadku, gdy następstwem wyłączenia abuzywnych postanowień z umowy jest jej nieważność, która nie jest w interesie konsumenta, a więc gdyby miała narazić go na niekorzystne konsekwencje np. postawienie pozostałej do spłaty kwoty kredytu w stan natychmiastowej wymagalności (zob. np. wyrok (...) z dnia 21 stycznia 2015r. w sprawach połączonych (...), (...) SA). Reasumując uznać należy, że art. 6 ust. 1 dyrektywy (...) nie pozwala zastąpić kursu sprzedaży z Tabeli kursów żadnym innym kursem notowania (...) do złotego w tym np. średnim kursem ogłaszanym przez (...). Wynika to z faktu, że abuzywne postanowienie podlega wyłączeniu bez jednoczesnego wprowadzenia w jego miejsce tożsamego mechanizmu, a ponadto, że z uwagi na eliminację abuzywnego postanowienia zachodzi niemożność rozliczenia umowy, brak jest bowiem możliwości określenia wysokości głównego zobowiązania powodów. Ponieważ nie jest możliwe wyliczenie rat kapitałowo-odsetkowych, a więc z uwagi na treść art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w zw. z art. 58 k.c. nie jest prawnie możliwe utrzymanie umowy. Po wyeliminowaniu abuzywnych klauzul umowa byłaby niezrozumiała oraz sprzeczna z intencją stron ją zawierających. Takie przekształcenie umowy stanowiłoby zatem zmianę głównego jej przedmiotu, co jest niemożliwe. Nie ulega bowiem wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Ten ostatni wniosek wynika wyraźnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy (...), który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (zob. też np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019r. III CSK 159/17; z dnia 9 maja 2019r., I CSK 242/18; z 29 października 2019r., IV CSK 309/18; z 7 listopada 2019r., IV CSK 13/19). Przepisy dyrektywy (...) stoją bowiem na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty (wyrok (...) z dnia 29 kwietnia 2021r. w sprawie C-19/20). Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy podkreślić należy, że powodowie nie wyrazili zgody na zastąpienie abuzywnych postanowień umowy innymi, dozwolonymi postanowieniami. (...) w wyroku z dnia 8 września 2022r. (...) wskazał, że w sytuacji, gdy konsument został poinformowany o konsekwencjach związanych z całkowitym unieważnieniem umowy i wyraził zgodę na takie unieważnienie, nie wydaje się, aby została spełniona przesłanka zgodnie z którą unieważnienie całej umowy naraziłoby konsumenta na szczególnie szkodliwe konsekwencje; w takim przypadku nie jest możliwe, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie konsumenckiej, co pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, aby zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. W niniejszej sprawie powodowie na rozprawie w dniu 26 maja 2021r. oświadczyli, że godzą się z konsekwencjami unieważnienia umowy i zdają sobie z nich sprawę (vide: wyjaśnienia - k. 591-592 akt). Sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego przy czym nie są one uprawnione do zmiany treści klauzul abuzywnych. W świetle powyższego stanowiska (...) i wyżej zaprezentowanych rozważań Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wyeliminowanie ryzyka kursowego jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą

nieważnością (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016r. I CSK 1049/14, OSNC Nr 11 z 2016r., poz. 134 oraz z dnia 11 grudnia 2019r. w sprawie V CSK 382/18). W świetle celów dyrektywy (...) w szczególności prewencyjnych i zniechęcających przedsiębiorców do stosowania niedozwolonych klauzul umownych oraz wprowadzonych na jej podstawie adekwatnych uregulowań prawa krajowego o ochronie konsumentów utrwalila się w judykaturze wykładnia zgodnie z którą niedopuszczalne byłoby, bez wyraźnej zgody konsumenta, a tym bardziej wbrew jego woli, czy to na podstawie wykładni oświadczeń woli, zwyczajów, zasad słuszności, czy też przy zastosowaniu ogólnych przepisów o charakterze dyspozytywnym, zastępowanie przez sąd krajowy uznanych za nieuczciwe warunków umowy innymi postanowieniami w celu utrzymania skuteczności (ważności) kontraktu, choćby nawet miało to nastąpić z korzyścią dla konsumenta (vide: np. wyroki (...) z dnia 14 marca 2019r. C-118/17; z dnia 3 października 2019r. C-260/18; z dnia 18 listopada 2021r. C-212/20, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019r. sygn. akt IV CSK 13/19 LEX nr 2741776). Art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. wyłącza stosowanie przepisu art. 58 § 3 k.c., stąd omawiane nieuczciwe postanowienia w umowie kredytu nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. Z akt niniejszej sprawy nie wynika, żeby powodowie jako kredytobiorcy wyrazili zgodę na zastąpienie postanowień umowy uznanych za abuzywne innymi dozwolonymi postanowieniami.

Niedopuszczalność zmian treści nieuczciwych warunków zawartych w umowach Sąd Najwyższy uznał także w uzasadnieniu do wyroku z dnia 26 stycznia 2023r. (...) 722/22, uzasadnieniu do postanowień z dnia 7 lutego 2023r. I CSK 4195/22, z 10 lutego 2023r. I CSK 4691/22, z 15 lutego 2023r. I CSK 6540/22 i z 22 marca 2023r. I CSK 3147/22.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienie uznane za niedozwolone nie wiąże konsumenta przy czym uznanie postanowienia umownego za niedozwolone wymaga wystąpienia łącznie sprzeczności z dobrymi obyczajami jak i rażącego naruszenia interesów konsumenta. W niniejszej sprawie uznane za niedozwolone klauzule umowy nie odwoływały się do ustalonego w sposób obiektywny kursu waluty, do obiektywnych wskaźników, lecz poprzez nietransparentny mechanizm wymiany waluty pozwalały kształtować ten kurs w sposób dowolny pozwanemu. Takie ukształtowanie stosunku prawnego z naruszeniem zasady równości stron i brak jasnych mechanizmów określenia zobowiązania pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2021r. I (...) 74/21). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na niekorzyść konsumenta, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem. Mechanizm ustalania kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019r. II CSK 483/18). W niniejszej sprawie zostały więc spełnione przesłanki, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie sposób przyjąć, że aneksy do umowy zwłaszcza aneks zawarty w dniu 6 lutego 2012r. doprowadziły do usunięcia skutków abuzywności postanowień zawartych w umowie z dnia 8 sierpnia 2006r. Aneks nie może zostać uznany za wyraz akceptacji powodów dla zawartych w umowie z dnia 8 sierpnia 2006r. niedozwolonych postanowień umownych. Wprawdzie obecnie jednolicie przyjmuje się, że konsument może udzielić następczo świadomej, wyraźnej i wolnej zgody na postanowienia niedozwolone i w ten sposób jednostronnie nadać im skuteczność, to jednak aneksów nie sposób uznać za wyraz takiej zgody; jego zamierzonym rezultatem nie było doprowadzenie do sytuacji w której postanowienie uznane za niedozwolone będzie regulować stosunki stron, ale raczej eliminacja tego postanowienia; zgoda konsumenta na sanowanie postanowienia niedozwolonego musi być jednoznacznie, wyraźnie i stanowczo ukierunkowana na wywołanie takiego skutku (vide: uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2023r. (...)).

W uzasadnieniu do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21 wskazano, że jeżeli umowa kredytu stała się bezskuteczna to świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. Wyrok Sądu pierwszej instancji nie ma charakteru konstytutywnego, stąd prawidłowo Sąd pierwszej instancji zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 29 lutego 2020r. Podkreślić należy, że pozwany w niniejszej sprawie nie zgłosił powództwa wzajemnego, zarzutu potrącenia czy zarzutu zatrzymania. Brak więc było podstaw do umniejszenia kwot dochodzonych pozwem o wypłacony powodowi

przez Bank kapitał zważywszy, że w pozwie powodowie zarzucili, że spłacili na rzecz pozwanego 177.521,13 zł oraz 94.396,57 CHF. Z powyższego niezbitie wynika, że powodowie w niniejszej sprawie nie domagali się zwrotu wszystkich kwot uiszczonych na rzecz pozwanego, lecz tylko ich części.

Rację ma pozwany zarzucając w apelacji, że początek biegu terminu przedawnienia roszczenia powodów nie może zostać określony w sposób nieprecyzyjny tj. jak określił to Sąd pierwszej instancji „nie dalej jak 3 lata temu.” Powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na treść zaskarżonego wyroku, gdyż Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że roszczenia powodów nie uległy przedawnieniu. Z wezwania do zapłaty z dnia 19 lutego 2020r. wynika, że kwoty 21.320,19 zł i 35.619,81 (...) zostały zapłacone przez powodów w okresie od dnia 15 marca 2010r. do dnia 16 stycznia 2020r. (vide: k. 20 akt). Powodowie więc w dacie 19 lutego 2020r. powzięli już wiedzę na temat niedozwolonych postanowień umownych zawartych w umowie z dnia 8 sierpnia 2006r. Mogli więc domagać się zwrotu kwot zapłaconych na rzecz pozwanego 10 lat wcześniej licząc od 19 lutego 2020r., a więc zapłaconych począwszy od 19 lutego 2010r. Kwoty dochodzone pozwem - jak wyżej wskazano - zostały uiszczone na rzecz pozwanego w okresie od dnia 15 marca 2010r. do dnia 16 stycznia 2020r. W tych warunkach zasadnie Sąd pierwszej instancji uznał, że nie doszło do przedawnienia roszczeń powodów.

Ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jako znajdujące uzasadnienie w materiale zgromadzonym w aktach sprawy Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, a wnioski z nich płynące aprobejuje z wyłączeniem stanowiska Sądu, że powodowie mogli wezwać pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia dopiero z chwilą powzięcia wiedzy na temat klauzul abuzywnych i nieważności umowy, a zatem nie dalej jak 3 lata temu. Stąd apelację pozwanego oddalono stosownie do art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 265) obciążając nimi pozwanego i zasądzając od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.050 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

Mariola Głowacka

do systemu wprowadziła st. sekr. sąd. Sylwia Woźniak

--	--	--

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

--	--	--